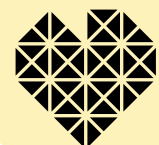

Mikä kirjallisuuskatsaus?

**Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja
joihinkin hallintotieteellisiin sovelluksiin**

ARI SALMINEN

Kustantaja

Vaasan yliopisto

Johtamisen yksikkö, Julkisjohtaminen.

Tekijä

Ari Salminen

Julkaisun nimi

Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja joihinkin hallintotieteellisiin sovelluksiin

2. tarkistettu painos (1. painos ilmestyi vuonna 2011 nimellä Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin).

Opetusjulkaisu

ISBN 978-952-395-081-8 (PDF)

Julkaisun pysyvä tunniste <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-395-081-8>

ISBN 978-952-395-082-5 (EPUB ilman DRM-suojausta)

Julkaisun pysyvä tunniste <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-395-082-5>

ISSN 2489-2580 Vaasan yliopiston raportteja 40, verkkoaineisto

Asiasanat

kirjallisuuskatsaukset, tutkimusmenetelmät, tutkimus, metodologia, hallintotieteet, arviointi, tieteellinen tieto, luotettavuus

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons Nimeä-EiKaupallinen-EiMuutoksia 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä.

Esipuhe 2. tarkistettuun painokseen

On tiedossa, että erityistieteille kirjoitettuja metoditutkimuksia on niukasti ja että niitä tarvittaisiin lisää. Tällä julkaisulla pyritään osaltaan vastaamaan tähän tarpeeseen. Julkaisun aiheena on kirjallisuuskatsaus hallintotieteellisen tutkimuksen metodina. Raportti on kirjoitettu siinä toivossa, että se lisäisi tietoisuutta kirjallisuuskatsauksen merkityksestä sekä innostaisi ja rohkaisisi tutkijoita käyttämään metodologiaa monipuolisesti sen vaativimmissakin muodoissa ja käyttöyhteyksissä. Toivon, että kandidaattitutkielman, pro gradun ja väitöskirjan tekijät hyötyvät näistä tiedoista.

Julkaisua on täydennetty kirjallisuuskatsausta koskevalla uudella tutkimuksella viimeisen vuosikymmenen ajalta 2012-2023. Kysymys on tutkimuksista, jotka ovat ilmestyneet raportin ilmestymisvuoden 2011 jälkeen ja jotka ovat relevantteja kirjallisuuskatsauksen metodin kehittämisen kannalta. Päivitys on tehty myös sen vuoksi, että lukijalle välittyy kattavampi kuva aiheesta koskevasta kansainvälisestä tutkimuksesta.

Alan tutkimuksissa on viimeisen vuosikymmenen aikana tuotu esille uusia kirjallisuuskatsauksen muotoja. Huomio on kiinnitetty myös kirjallisuuskatsausten eri vaiheisiin (askeleihin) sekä toteutettu yhä enemmän systemaattisia ja meta-analyttisiä katsauksia eri tieteenaloilla.

Tässä tarkistetussa painoksessa kirjallisuuskatsausta koskevan tutkimuksen aikaväliksi muodostuu näin runsaat kaksi vuosikymmentä. Raportin päivitys ja laajennus on suunnattu menetelmää koskeviin huomioihin. Tämän vuoksi sisältö painottuu aiempaa enemmän metodioppaan suuntaan ja vähemmän yhden tieteenalan sovelluksiin.

Huhtikuu 2023

Ari Salminen

Sisältö

ESIPUHE 2. TARKISTETTUUN PAINOKSEEN.....	III
1 KIRJALLISUUSKATSAUS: LÄHTÖKOHDAT JA RAJAUKSET	1
1.1 Raportin tarkoitus	1
1.2 Tieteellinen tieto	1
1.3 Kirjallisuuskatsauksen perustelut ja määritelmä	3
Muistilista kirjallisuuskatsausta varten	5
2 KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TYYPIT	6
2.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus	7
Narratiivinen	8
Kartoittava	9
Integroiva.....	10
2.2 Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen suorittaminen	11
2.3 Systemaattinen kirjallisuuskatsaus	15
Finkin malli	17
Tutkimusesimerkki systemaattisesta ja meta-analyttisestä kirjallisuuskatsauksesta: aiheena korruptio	18
2.4 Kvalitatiivinen meta-analyysi.....	20
Metasynteesi	20
Metayhteenveto.....	21
2.5 Kvantitatiivinen meta-analyysi	22
Meta-analyysin piirteet	22
Kvantitatiivisen meta-analyysin vaiheita	24
3 KANSAINVÄLISET LEHDET KIRJALLISUUSKATSAUKSEN LÄHTEENÄ.....	27
3.1 Lehdet ovat vain yksi valinta.....	27
3.2 Alan lehdet ja valintakriteerit.....	28
3.3 Kahdenkymmenenkuuden hallintotieteellisen lehden luettelo ...	30
4 LOPUKSI	33
LÄHTEET.....	37

Kuviot

Kuvio 1.	Kirjallisuuskatsauksen tyypit.	7
Kuvio 2.	Kirjallisuuskatsaus vaiheittain Finkin mallia mukaillen.....	18
Kuvio 3.	Meta-analyysin vaiheet	25
Kuvio 4.	Kirjallisuuskatsauksen tyypit ryhmiteltynä.	34

1 KIRJALLISUUSKATSAUS: LÄHTÖKOHDAT JA RAJAUKSET

1.1 Raportin tarkoitus

Mikä on kirjallisuuskatsaus, ja mistä siinä on kysymys? Tähän kysymykseen pyritään vastaamaan tässä tutkimuksessa. Vastausta etsitään käymällä läpi tieteellistä kirjallisuutta, jonka aiheina ovat kirjallisuuskatsauksen käsite, metodologia ja eri katsaustyyppit malleineen ja esimerkkeineen. Huomio kiinnitetään kansainvälisiin tiedejulkaisuihin kirjallisuuskatsauksien lähteenä.

Aluksi arvioidaan, mitkä ovat kirjallisuuskatsauksen rajat ja miten kirjallisuuskatsaus määritellään. Minkä tahansa metodin katsotaan palvelevan tieteellistä tutkimusta. Kirjallisuuskatsaus on erityinen metodi ja tutkimustekniikka, jossa tutkitaan tehtyä tutkimusta. Katsauksissa perehdytään tutkimuskirjallisuuteen, josta saadut tulokset ovat perustana uusille tutkimustuloksille. Millaisia menetelmää koskevia ohjeita tarvitaan?

Raportin keskeisin selvityskohde on kirjallisuuskatsauksen perustyyppit. Katsauksissa kootaan ja käsitellään tietoa eri aiheista ja kehitetään teoriaa. Mitkä ovat katsauksien päätyypit ja miten ne ovat pääpiirteissään kuvattavissa? Mitkä ovat eri katsaustyyppien metodologiset painotukset ja katsaustyyppien väliset erot?

Raportilla on myös käytännöllinen tehtävä, mikä merkitsee sitä, että kirjallisuuskatsausten kuvauksien pitäisi opastaa opiskelijaa tai tutkijaa perehtymään ko. katsaukseen, tekemään itselleen sopivan valinnan katsausten joukosta ja käyttämään sitä omassa tutkimuksessaan. Miten valmistautua kirjallisuuskatsauksen suorittamiseen? Kerättyyn aineistoon, sen laatuun ja riittävyteen on kiinnitettävä huomiota. Mikä on kansainvälisten julkaisujen rooli kirjallisuuskatsauksessa ja miten niitä voidaan hyödyntää?

1.2 Tieteellinen tieto

Tieteelliseen tutkimukseen kuuluu keskeisenä kysymyksenä tieteellisen metodin arviointi. Tutkimus on järjestelmällistä ja järkiperaistä tiedonhankintaa. Tieteellisen tutkimuksen järjestelmällisyys ja järkiperaisyys toteutuvat vain siten, että tiede käyttää tieteellistä menetelmää. Tutkimuksessa on noudatettava tieteelliseen työhön kuuluvia periaatteita – menetelmän tulee ohjata tutkimusta.

Metodi koostuu niistä operaatioista, joiden avulla tuotetaan havaintoja ja niistä säännöistä, joiden avulla muokataan ja tulkitaan erilaisia havaintoja. Tarkasti määritelty

metodi ja metodisäännöt vähentävät omiin ennakkoluuloihin perustuvaa todistelua tai epämääräiseen intuitioon perustuvaa analyysiä, jotka eivät ole tieteen tunnuspiirteitä eivätkä siten tieteessä hyväksyttäviä.

Tieteelle asetettavia vaatimuksia ovat julkisuus, kriittisyys, itsekorjaavuus ja objektiivisuus. Tieteellisten tulosten tulee olla julkisia ja tiedeyhteisön taholta kriittisesti arvioitavissa. Itsekorjaavuudella tarkoitetaan sitä, että tutkimuksen virheet ja puutteellisuudet voidaan poistaa uusilla tutkimuksilla. Tutkimuskohteen ominaisuudet ovat tutkijan käsityksiä ja muista auktoriteeteista riippumattomia (vrt. Niiniluoto, 1997, s. 60; Haaparanta & Niiniluoto, 1986, s. 11–16; Alasuutari, 2001, s. 82).

Kuten taulukossa 1 kuvataan, perimmäiset kysymykset koskevat tutkimuksen ontologiaa, epistemisiä ja metodologisia lähtökohtia ja sitoumuksia. Kirjallisuuskatsauksen kohdalla keskeinen kysymys koskee metodologiaa. Mikä on järkevä tapa hankkia tutkimuskohdetta/ilmiötä koskevaa tietoa, ja miten valinnat ovat perusteltavissa?

Taulukko 1. Ontologiasta datan/aineiston keräykseen

Ontologia	Epistemologia	Metodologia	Metodit	Lähteet
mistä ilmiöstä on kysymys; mitä siitä tiedetään?	mitä tietoa on saatavissa; millaista tietoa on luonteeltaan?	mikä on järkevä tapa hankkia tietoa; mikä on metodin järkevyys?	millaisia tarkkoja menettelytapoja (tekniikoita) käytetään tiedon hankkimiseen?	mitä dataa voidaan kerätä?

Esimerkiksi hallinnontutkimuksen piirissä kvantitatiivisen ja empiirisen tutkimuksen määrä on selvästi lisääntynyt 2000-luvulla verrattuna aiempiin vuosikymmeniin. Tämä tuo haasteita tieteenalan metodologialle ja sen uskottavuudelle. Tutkijoiden mukaan (Raadschelders & Lee, 2011, s. 23; Gabrielian ja muut, 2008, s. 141–142, 161) tarvitaan laadukkaampaa metodien käyttöä ja sofistikoitunutta kvantitatiivista tutkimusta.

Kvalitatiiviset tutkimusmenetelmät ovat tulleet tärkeämmiksi: niitä leimaavat mm. menetelmällinen tarkkuus ja täsmällisyys. Kvalitatiiviset tutkimusstrategiat ovat tärkeitä, koska ne pyrkivät tulkitsemaan tai paljastamaan merkityksiä. Laadullisen tutkimuksen määritelmien kohdalla viitataan hieman toisenlaiseen arvioon. Määritelmät ovat usein laajoja eikä käsitteiden sisällöstä vallitse aina yksimielisyyttä.

Samat kysymykset toistuvat eri tieteenaloilla. Onko metodologia riittävän kehittyntä? Tarvitaanko monitieteistä otetta ja integroidumpaa tutkimusparadigmaa? Millaisella tiedonintressillä tutkimusta tehdään? Kaikilla tieteenaloilla pohditaan tutkimuskysymysten

relevanttiutta. Näissä suhteissa hallintotieteellinen tutkimus ei poikkea muista lähitieteistä (Salminen, 2011, s. 305-323).

Yksi haaste koskee kirjallisuuskatsausten käyttöä, millä on yhteys tieteenalojen ajankohdaisiin kysymyksiin. Katsausten avulla voidaan pureutua niihin tutkimuskysymyksiin, joista on vuosikymmenten aikana kertynyt empiirisiä tutkimustuloksia. Eri tieteenaloilla katsaukset kohdistuvat moniin aiheisiin. Organisaatio- hallinto- ja johtamistutkimuksien aihepiirejä ovat mm. julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus, henkilöstöjohtaminen, sähköinen hallinto ja johtajuus (ks. esim. Wang ja muut, 2018; Xiong ja muut, 2019; Twizeyimana & Andersson, 2019; Baluch & Ridder, 2020; Hansen ja muut, 2021).

1.3 Kirjallisuuskatsauksen perustelut ja määritelmä

Jotkut tutkijat esittävät tarkkoja perusteluja sille, miksi kirjallisuuskatsausta tarvitaan. Tässä yhteydessä keskustelusta tiivistetään viisi näkökohtaa, jotka painottuvat teorian kehittelyyn. (Baumeister & Leary, 1997, s. 312; Snyder, 2019)

Ensinnäkin, kirjallisuuskatsauksen kunnianhimoisena tavoitteena on kehittää olemassa olevaa teoriaa sekä rakentaa myös uutta teoriaa. Toiseksi, katsauksen avulla voidaan arvioida teoriaa. Kolmanneksi, kirjallisuuskatsaus rakentaa kattavaa kuvaa tietystä asiakokonaisuudesta. Neljänneksi, katsauksella pyritään tunnistamaan ongelmia. Viidenneksi, kirjallisuuskatsaus tarjoaa mahdollisuuden kuvata tietyn teorian kehitystä historiallisesti.

Mitä hyötyä on kirjallisuuskatsauksesta? Katsaus tarjoaa mahdollisuuden käsitellä ja tiivistää laajoja aineistoja tuottaen uutta tietoa, mikä palvelee tieteenalan tuntemusta. Se tavallaan pakottaa tutkijan perehtymään oman alansa keskusteluun pitkällä aikavälillä ja löytämään omalle tieteenalalle perusteltavissa olevan sisällön. Tämä vahvistaa tutkijan omaa identiteettiä muiden alojen tutkijoiden joukossa.

Mikäli tieteellinen tutkimus on lähtökohtaisesti fragmentoitunutta ja siitä puuttuu kumulatiivisuus (kasautuvuus, yhteisvaikutus), on perusteita sille, että alan tutkijat tekevät yhteenvetoja oman tieteenalansa avainkysymyksistä. Yhtenä ratkaisuna tähän tarjoutuu kirjallisuuskatsaus eri muodoissaan.

Kirjallisuuskatsausta kuvataan kahden lähestymistavan kautta (Spicer, 2004). Intellektuaalinen historia on ensimmäinen tapa antaa katsaukselle tietyt puitteet. Tässä on kyse siitä, että katsauksessa pidättäydytään oman tieteenalan alueella ja pyritään antamaan tämän alueen tutkijoiden tuottamasta aineistosta kehityskuva.

Toinen, poikkitieteellisempi tapa jäsentää katsausta on ideoiden historia. Tässä tavassa tutkimusongelman ideaa pyritään kuvamaan siten, että sen kehitys esitetään välittämättä tieteenalojen rajoista. Näin saadaan esiin poikkeavuudet ja yhteneväisyydet.

Kirjallisuuskatsaus kuuluu kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen metodien yhdistelmään (ns. mixed method). Kuten jäljempänä osoitetaan, kun kirjallisuuskatsauksessa siirrytään kuvailevasta katsauksesta tilastollismatemaattiseen meta-analyysiin, siirrytään samalla tiukempiin metodisiin ehtoihin ja kuvailevasta laadullisesta otteesta määrälliseen selittävään otteeseen.

Varsinainen määritelmä tiivistetään seuraavasti: Kirjallisuuskatsauksen avulla tehdään 'tutkimusta tutkimuksesta' eli kootaan tutkimuksien tuloksia, jotka ovat perustana uusille tutkimustuloksille. Tutkimuskirjallisuuteen perustuva kirjallisuuskatsaus on systemaattinen, täsmällinen ja toistettavissa oleva menetelmä, jolla tunnistetaan, arvioidaan ja tiivistetään tutkijoiden, tiedemiesten ja käytännön asiantuntijoiden valmiina oleva ja julkaistu tutkimusaineisto. Katsaus perustuu alkuperäisestä korkealaatuisesta tutkimustyöstä tehtyihin johtopäätöksiin.

Huomionarvoista on myös se, mitä kirjallisuuskatsaus ei ole. Se ei ole yleiskatsaus (overview) eikä myöskään selityksin siivitetty lähdeluettelo tai kirja-arvostelu. Luettelot, jotka sisältävät tiivistelmiä jonkin aihealueen kirjoista ja artikkeleista, eivät yleensä sisällä kriittistä arviota, mikä liitetään useimmiten kirjallisuuskatsauksen kriteereihin ja vaatimuksiin.

Suomenkielisenä terminä kirjallisuuskatsaus (review, literature review, research literature review) saattaa olla hieman harhaanjohtava. Kysymys ei ole pelkästään katsauksesta, jolla arkikielessä tarkoitetaan lyhyttä tai tiivistä vilkaisua tai yhteenvetoa ilman analyttistä tai muutoin perusteellisempaa otetta. Termillä 'review' viitataan kuitenkin hieman pidemmälle. Katsauksen lisäksi se sisältää arvioinnin, joka ikään kuin tehdään uudelleen tai kriittisesti. (Bearfield & Eller, 2008, s. 62-64; Perry & Kraemer, 1986; Birmingham, 2000, s. 25-26)

Kirjallisuuskatsauksen tekijällä on muistettavaa mm. sen suhteen, mihin hän pyrkii työlleen, mistä hän kerää datan, ja mitä eri vaiheita on pidettävä silmällä katsausprosessin kuluessa. Taulukkoon 2 on koottu muistilistaksi niistä peruskysymyksistä, jotka on hyvä ottaa huomioon, kun valmistaudutaan kirjallisuuskatsauksen suorittamiseen (vrt. myös Snyder, 2019).

Muistilista kirjallisuuskatsausta varten

- Minkä tyyppiseen tutkimukseen kirjallisuuskatsausta suunnitellaan (seminaariryö, opinnäyte, monografia ym.) Kenelle katsaus on tarkoitettu?
- Onko perusorientaatio kvalitatiivinen vai kvantitatiivinen?
- Alustavasti arvioiden, mikä olisi sopivin katsauksen tyyppi. Mitkä hakutermit ja tietokannat ovat käytettävissä?
- Millaisia (empiirisiä) aineistoja on tarkoitus käyttää; esim. mitkä artikkelit valitaan, ja kuinka varmistetaan niiden laatu?
- Onko aineisto heterogeeninen (eri tyyppistä lähdemateriaalia) vai tähdätäänkö yhden tieteenalan kontribuutioon / yhden tieteellisen tutkimusongelman selvittämiseen?
- Millaisia tuloksia tavoitellaan: käytännön ongelmien selvittämistä (näyttöperusteisuus) vai uutta tieteellistä tietoa (kumulatiivisuus)? Millä tavoin tulokset raportoidaan ja julkaistaan?

2 KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TYYPIT

Viimeisen vuosikymmenen aikana kirjallisuuskatsauksen tyypejä on jaoteltu yhä hienojakoisemmin lisäämällä katsausten lukumäärää merkittävästi. Monien tutkijoiden toimesta kuvataan yhä yksityiskohtaisemmin myös katsausten vaiheita (askelmerkkejä). Lisäksi katsauksia ja niiden ominaisuuksia vertaillaan toisiinsa aiempaa enemmän. 2020-luvulle tultaessa huomataan alan tutkimuksesta, että jotkut tutkijat kritisoivat kuvailevia kirjallisuuskatsauksia niiden kapeuden tai muiden rajoitteiden vuoksi, ja suosivat mm. systemaattisia katsauksia. On arvattavissa, että metodisessa mielessä kehitys johtaa pois kuvailevista otteista kohti systemaattisia ja meta-analyttisiä katsauksia ja niiden yhdistelmiä.

Katsaustyyppien lukumäärä on noussut aiemmasta reilusta kymmenestä yli neljäänkymmeneen. Useat tutkijat ovat tehneet uusia jaotteluja. Tämä kehitys kertoo ennen muuta siitä, että tutkimuksissa on kiinnitetty huomiota katsausten tavoitteisiin ja metodologiaan.

Kaikille kirjallisuuskatsauksille asetetaan tiettyjä ominaisuuksia. Katsauksen on oltava tiivis ja sitä tulee johdatella selkeä kysymyksenasettelu. Katsauksen tulee edetä ymmärrettävästi vaiheesta toiseen. Sen tulee sisältää kriittistä arviointia, ja vakuuttaa lukija vahvistamalla keskeiset olettamukset. Kirjallisuuskatsauksen odotetaan tuottavan uutta tietoa (vrt. Callahan, 2014).

Xiao ja Watson (2019) esittävät neljäkohtaisen typologian eri katsaustyypeistä ja niiden tarkoituksesta ja metodologiasta. Kirjoittajien mukaan kirjallisuuskatsauksen tekijä voi valita hänelle sopivan useiden vaihtoehtojen joukosta, ja samalla katsausta koskeva valinta on entistä tarkempi. Katsaukset ovat tutkijoiden mukaan kuvailevia, testaavia, laajentavia tai hybridikatsauksia.

Kuvailevat katsaukset käsittävät 5 tyyppiä (narrative review, textual narrative synthesis, metasummary, meta-narrative, scoping review). Testaavat katsaukset ovat meta-analysis, Bayesian meta-analysis, realist review ja ecological triangulation. Laajentavia katsauksia on kuusi tyyppiä (meta-ethnography, thematic synthesis, meta-interpretation, meta-study, critical interpretive synthesis, framework synthesis). Viimeinen typologia on hybrid reviews.

Paul ja Criado (2020) keskittyvät hieman toisentyypiseen jaotteluun, jonka keskiössä on systemaattinen katsaus. He jakavat katsauksen kolmeen pääluokkaan: toimiala-, teoria- ja menetelmä- perusteisiin katsauksiin. Näiden lisänä on vielä meta-analyysi. Tutkijoiden mukaan toimialaperusteinen kirjallisuuskatsaus on vielä luokiteltavissa useaan alakohtaan, jotka ovat: ”structured review; framework-based review; bibliometric review; hybrid review; review aiming for theory development”.

Kuten raportin myöhemmissä vaiheissa osoitetaan, katsaukset pitävät sisällään ns. askelmerkkejä, jotka tekijän on tunnistettava ja otettava huomioon. Esimerkiksi Onwuegbuzie ja Frels (2016) esittävät tästä seitsemän kohtaa:

Aluksi kartoitetaan uskomukset ja aihepiirit, mitä tiedetään ja miten tieto on hankittu. Sen jälkeen käynnistetään aineiston hankinta. Seuraavaksi tieto tallennetaan ja järjestetään. Neljäntenä vaiheena tehdään tietoa koskevia valintoja ja poisvalintoja. Seuraavana askelmerkkinä on tiedon etsinnän laajentaminen sellaisiin lähteisiin, kuten media, dokumentit, erilaiset havainnot ja sekundaariaineistot. Kuudentena vaiheena on tiedon analysointi ja kokoava yhteenveto. Viimeinen askelmerkki koskee kirjallisuuskatsauksen raportointia.

Edellisiä suppeampi jaottelu on Snyderin (2019) tutkimuksessa. Hän esittää kolme lähestymistapaa kirjallisuuskatsaukseen: systemaattinen, puolisystemaattinen ja integroiva. Lähestymistavoista erotetaan tarkoitus, tutkimuskysymykset, aineiston hankintastrategia, tutkimusaineiston ominaisuudet, analyysi ja arviointi sekä esimerkkien antama kontribuutio. Lähestymistapojen varsinaisiin sisältöihin palataan vielä raportin myöhemmissä osuuksissa.

Kirjallisuuskatsauksen esittely on kuitenkin tässä raportissa tyypistetty kolmeen perustyyppiin kuvion 1 mukaisesti. Aluksi käydään läpi kuvaileva kirjallisuuskatsaus, sen jälkeen systemaattinen katsaus ja lopuksi meta-analyysi sekä kvalitatiivisena että kvantitatiivisena tyyppinä. Huomattakoon, että monet esimerkiksi Xiaon ja Watsonin (2019) ja Snyderin (2019) jaotteluista sisältyvät näihin kolmeen perustyyppiin.

Kuvio 1. Kirjallisuuskatsauksen tyypit.

2.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on yksi yleisimmin käytetyistä kirjallisuuskatsauksen perustyypeistä. Sitä voi luonnehtia yleiskatsaukseksi ilman tiukkoja ja tarkkoja sääntöjä. Käytetyt aineistot ovat laajoja ja aineiston valintaa eivät rajaa metodiset säännöt. Tutkittava ilmiö pystytään kuitenkin kuvaamaan laaja-alaisesti ja tarvittaessa luokittelemaan

tutkittavan ilmiön ominaisuuksia. Tutkimuskysymykset ovat väljempiä kuin systemaattisessa katsauksessa tai meta-analysissä. Kuvaileva katsaus – joskus nimityksenä on traditionaalinen kirjallisuuskatsaus – toimii itsenäisenä metodina, mutta sen katsotaan myös tarjoavan uusia tutkittavia ilmiöitä systemaattista kirjallisuuskatsausta varten.

Kuvailevasta kirjallisuuskatsauksesta erottuu kolme hieman erilaista orientaatiota, joita ovat narratiivinen, kartoittava (scoping, mapping) ja integroiva katsaus. Erityisesti integroivalla kirjallisuuskatsauksella on useita yhtymäkohtia systemaattiseen katsaukseen.

Narratiivinen

Metodisesti kevyin kirjallisuuskatsauksen muoto on narratiivinen kirjallisuuskatsaus. Sen avulla pystytään antamaan laaja kuva käsiteltävästä aiheesta, tai kuvailla käsiteltävän aiheen historiaa ja kehityskulkua. Narratiivisen kirjallisuuskatsauksen metodia on eri vuosikymmeninä käsitelty alan kirjallisuudessa. (esim. Green ja muut, 2006; Ferrari, 2015; Pautasso, 2019)

Freeman (1984, s. 7, 10) toteaa, että narratiivisella otteella järjestetään ikään kuin 'tapahtumien maisemaa', toisin sanoen, epäyhtenäistä tietoa järjestetään jatkuvaksi tapahtumaksi. Tässä tehtävässä narratiivinen katsaus pyrkii lopputulokseen, joka on samalla helpolukuinen.

Todettakoon, että narratiivisesta katsauksesta erotetaan joskus kolme toteuttamistapaa: toimituksellinen, kommentoiva ja yleiskatsaus. Toimituksellisissa katsauksissa on kyse siitä, että julkaisun päätoimittaja tai vieraileva kirjoittaja suorittaa lyhyehkön kirjallisuuskatsauksen, joka tukee artikkelissa tai lehdessä käsiteltävää teemaa. Tässä on huomiotettava, että läpikäyty aineisto on suppea, mahdollisesti vain alle kymmenen lähdeä. Kommentoivat katsaukset taas ovat keskustelua herättäviä eikä niiden tekijälle kirjallisuuskatsaus ole tiukka metodi. Tehty synteesi saattaa muodostua puolueelliseksi. Näiden katsausten ideana onkin herättää keskustelua, jolloin kyseessä on usein kirjoittajan itsensä tuoma panos eikä niinkään se, että katsaus olisi objektiivinen ja puhuisi omasta puolestaan.

Laajin toteuttamistapa on yleiskatsaus. Puhuttaessa narratiivisesta kirjallisuuskatsauksesta tarkoitetaan yleensä juuri narratiivista yleiskatsausta. Kyse on edellisiä toteuttamistapoja laajemmasta prosessista, jonka tarkoituksena on tiivistää aiemmin tehtyjä tutkimuksia. Tämän kirjallisuuskatsauksen analyysin muoto on kuvaileva synteesi, jonka yhteenvedo on tehty ytimekkäästi ja johdonmukaisesti (vrt. Evans, 2008, s. 144). Lähtökohteisesti narratiivisen kirjallisuuskatsauksen kautta hankittu tutkimusaineisto ei ole käynyt läpi erityisen systemaattista seulaa. Silti tällä otteella on mahdollista päätyä johtopäätöksiin, joiden luonne on kirjallisuuskatsausten mukainen synteesi. Narratiivisen

kirjallisuuskatsauksen luonne on joskus jopa kriittinen, vaikkei kriittisyys kuulu katsauksen oletusarvoon.

Kuvailevana tutkimustekniikkana narratiivinen katsaus auttaa ajantasaistamaan tutkimustietoa, muttei tarjoa varsinaista analyttisintä tulosta. Narratiivista katsausta on käytetty paljon mm. opetuksen alalla. Sen avulla on mahdollista tuottaa opiskelijoille ajankohtaista tietoa, johon ei aina muun tieteellisen kirjallisuuden avulla pystytä (Green ja muut, 2006, s. 103- 104).

Narratiivisen katsauksen kohdalla kysytään: 1) Mikä on käytetyn tutkimuksen ensisijainen fokus? 2) Miten hyvin käytetty empiirinen tutkimus vaikuttaa teoriaan ja päinvastoin? 3) Ovatko tutkimuslöydöt kumulatiivisia, ja edistyykö tietopohjan rakentuminen? 4) Onko havaittavissa uusia tutkimussuuntia tai laiminlyötyjä tutkimusalueita?

Narratiivisen katsauksen kohdalla voidaan suositella, että teoria ja empiria saatetaan yhteen, rakennetaan kumulatiivista tietopohjaa ja toteutetaan tapaustutkimuksia ja pitkäikäistutkimuksia.

Joskus narratiivisen katsauksen kohdalla keskustellaan siitä, mikä on sen rooli osana systemaattista kirjallisuuskatsausta. Narratiivista otetta tulisi hyödyntää enemmän systemaattisen katsauksen piirissä, mutta tämä ei onnistu ellei narratiivista katsausta kehitetä tekniikkana (Jones, 2004, s. 95-96).

Kartoittava

Kartoittava kirjallisuuskatsaus on suhteellisen uusi lähestymistapa ja sen suosio on kasvanut viimeisten vuosikymmenten aikana. Katsauksen tarkoitus, metodologinen prosessi, termit ja raportointi ovat kuitenkin jossain määrin vakiintumattomia. Katsausta tulee kehittää kiinteyttämällä ja selkiyttämällä metodologiaa (Pham ja muut, 2014).

Kartoittava kirjallisuuskatsaus on lähellä narratiivista katsausta. Arksey ja O'Malley (2005) esittivät kartoittavan katsauksen metodologian 2000-luvun alkupuolella. Tutkijat kartoittivat mm. aiempaa kirjallisuutta, jossa oli ilmestynyt kartoittavia katsauksia. Tarkastelu ulottui katsauksia tehneiden tutkimusten samankaltaisuuteen ja yhtenäisyyden puutteisiin.

Katsaus on aineistolähtöinen ja siinä käydään lävitse eri tyyppisiä laajoja tutkimusaineistoja. Teoreettinen kehikko on väljä, ja katsaus etenee enemmänkin iteratiivisesti. Varsinaisen tutkimusnäyttö kootaan sekä tutkimuksista että muista lähteistä. Tarkasteluun otetaan kirjallisuustarkastelut, asiantuntijakäsitykset, käsitteiden väliset suhteet ja tutkimuksen aukot.

Katsauksella etsitään relevanttia tietoa mahdollisimman monesta lähteestä. Koska tavoite on kokonaisvaltainen tarkastelu ja eräänlainen tuokiokuva tutkimusalueesta, Xiaon ja Watsonin (2019) mukaan tutkimuksen laatu ei kaikilta osin ole keskeisin huolenaihe.

Peters ja muut (2020) tuovat esiin syitä ja merkityksiä kartoittavan kirjallisuuskatsauksen toteuttamiselle. Katsauksella voidaan kartoittaa kirjallisuuden laajuutta ja syvyyttä. Samalla on mahdollisuus vetää yhteen tutkimusnäyttö (evidenssi), ja informoida tulevaa tutkimusta. Kartoittava ote tarjoaa mahdollisuuden tunnistaa tutkimuksen kohdalla keskeiset tietoaukot.

Kirjoittajat viittaavat kartoittavaan kirjallisuuskatsaukseen seuraavasti: Kartoittava katsaus edeltää systemaattista katsausta. Katsaus identifioi käytettävissä olevan tutkimusnäytön tyyppejä ja analysoi tietoaukkoja. Katsauksen avulla voidaan selventää tutkimuskirjallisuuden avainkäsitteitä ja määritelmiä. Selvitys koskee myös sitä, miten tutkimus on toteutettu tietyssä aihepiirissä tai tietyllä tutkimusalueella. Kartoituksen avulla voidaan tunnistaa avainpiirteitä niistä tekijöistä, jotka liittyvät tiettyyn käsitteeseen.

Kartoittava kirjallisuuskatsaus vertautuu myös systemaattiseen katsaukseen. On perusteltua saada käsitystä ja ohjeistusta siihen, kumpi katsaus soveltuu paremmin tutkittavaan ongelmaan. Joka tapauksessa kartoittava katsaus vaatii täsmällisiä ja läpinäkyviä tutkimusmetodeja, jotta tutkimustuloksia voidaan pitää luotettavina (vrt. Munn ja muut, 2018).

Integroiva

Integroivaa kirjallisuuskatsausta käytetään, kun halutaan kuvata tutkittavaa ilmiötä mahdollisimman monipuolisesti (Torraco, 2005, s. 356; ks. myös Torraco, 2016). Integroiva kirjallisuuskatsaus on hyvä tapa tuottaa uutta tietoa jo tutkitusta aiheesta. Lisäksi se auttaa kirjallisuuden tarkastelussa, kriittisessä arvioinnissa ja syntetisoinnissa.

Verrattuna systemaattisen katsaukseen integroiva katsaus tarjoaa selvästi laajemman kuvan aihetta käsittelevästä kirjallisuudesta (Evans, 2008, s. 137). Integroiva katsaus ei siten ole yhtä valikoiva eikä se seulo tutkimusaineistoa yhtä tarkasti kuin systemaattinen katsaus. Tällä tavoin tutkimuksen kohteena olevasta aiheesta on mahdollista kerätä huomattavasti isompi otos. Integroiva ote sallii erilaisin metodisin lähtökohdin tehdyt tutkimukset analyysin pohjaksi. Whittemoren (2008, s. 149) mukaan kirjallisuuden tyypit ja niissä olevat perspektiivit voivat olla tutkimusaineistossa huomattavasti vaihtelevammat ja laajemmat kuin systemaattisessa katsauksessa.

Systemaattisista katsauksista integroiva katsaus eroaa Snyderin (2019) mukaan mm. siinä, että sen tutkimuskysymykset voivat olla joko suppeita tai laajoja, systemaattisuus on

harvinaista, tutkimuksessa käytetty aineisto on laajempaa kuin vain tieteelliset artikkelit ja analyysitapa on laadullinen.

Kun tarkastelussa on toisaalta näyttöperusteisuus ja toisaalta tutkimusalueen edistämistä koskevat ideat, integroivilla katsauksilla on tieteellisessä tutkimuksessa ainutlaatuinen ja tärkeä rooli. Elsbach ja Knippenberg (2020, s. 1277) toteavat: ”The scholars can 1) define the space for an integrative review (i.e. how they can justify and bound an integrative review), and 2) synthesize insights gained from the review to develop a new perspective or point of view from the literature”.

Integroiva kirjallisuuskatsaus on sijoitettavissa osaksi systemaattista kokonaisuutta narratiivisin maustein. Integroiva katsaus eroaa narratiivisesta katsauksesta kuitenkin siten, että kriittisen tarkastelun voidaan oleellisesti katsoa kuuluvan siihen. Kyse on myös metodisesta vaatimuksesta, sillä kriittisen arvioinnin avulla tärkein tutkimusmateriaali on mahdollista tiivistää katsauksen perustaksi.

Myöskään vaiheittain kuvattuna integroivassa katsauksessa ei ole suurta eroa systemaattiseen katsaukseen. Väljästi ottaen se voidaan määritellä osaksi systemaattista kirjallisuuskatsausta. Integroiva kirjallisuuskatsaus on joka tapauksessa eräänlainen yhdysside narratiivisen ja systemaattisen katsauksen välillä. Integroivissa katsauksissa tulevat ajoittain esille ne puutteet, jotka koskevat tietyn alueen tutkimuslöytöjen heikkoa keskinäistä integrointia (vrt. esim. Birmingham, 2000, s. 33-34; Cooper, 1989, s. 15; Bonaccio & Dalal, 2006).

2.2 Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen suorittaminen

Tutkimusasetelma koskee hallintotieteellistä vertailututkimusta. Hakutermeinä käytettiin seuraavaa kahta käsiteparia: comparative governance/comparative research sekä public administration/administrative science. Aineiston haulle asetettiin alunperin kolme kriteeriä. Tutkimusten tuli olla artikkelin muodossa ja painottua keskeisiin hallintotieteellisiin aikakausjulkaisuihin. Haussa edellytettiin, että artikkeleissa käsitellään tutkimustuloksia eikä niinkään tutkimusaiheiden tai vastaavien esittelyä. Kolmas kriteeri koski artikkelien julkaisuvuotta. Seulonnan jälkeen varsinainen aikaväli lyheni huomattavasti. Aikaväliksi muodostui 35 vuotta.

Artikkeliaineistona käytettiin Vaasan yliopiston julkisjohtamisen laitoksen vertailevan hallinnon tutkimuksen artikkelien kokoelmaa sekä EBSCO-tietokantaa. Katsaus kohdistui komparatiivisen tutkimuksen perinteeseen. Katsauksessa käytiin aluksi läpi yli 200 artikkelia. Tiukan vaiheittaisen seulonnan läpäisi vain 16 artikkelia. Artikkelimassasta poistettiin useita artikkeliryhmiä kuten a) yhden tapauksen vertailut; b) yleiskuvaukset ja yleiskatsaukset; ja c) puhtaasti käsitteelliset työt.

Tarkastelu rajoittuu kuvailuun. Analyysistä puuttuvat ennakkoasetelmat, jotka koskevat käytetyn artikkeliaineiston varsinaista teoriaperustaa, artikkelien suosiota (esim. viittausten määriä) ja artikkelien keskinäistä yhteensopivuutta (arvio yhteismitallisuudesta ja sen puutteista). Lopullinen aineisto on kuvattu alla siten, että kohta 1 on teema, kohta 2 on käsitys hallinnosta ja kohta 3 huomio vertailuasetelmaan ja metodiin.

Hallintokäsityksen kehitys vertailututkimuksessa:

- *Jreisat*, Synthesis and Relevance in Comparative Public Administration, *Public Administration Review* 35: 6, 663-671, 1975.
 1. Hallintovertailun menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus
 2. Uudessa julkishallinnossa korostuvat tehokkuus ja manageriaalinen rationaalisuus
 3. Keskustelua metodologiasta
- *Rainey, Backoff & Levine*, Comparing Public and Private Organizations, *Public Administration Review* 36: 2, 233-244, 1976
 1. Julkisen ja yksityisen sektorin erot
 2. Tehokkuus markkinoiden kautta: kilpailu ja julkisen ja yksityisen sekoittuminen
 3. Tarkastelussa julkinen ja yksityinen sektori
- *Derlien*, Observations on the State of Comparative Administration Research in Europe, *Governance: An International Journal of Policy and Administration* 5: 3, 279-311, 1992
 1. Tarkastelu hallintovertailun tuottamasta tutkimuksesta Euroopassa 1980-luvulta lähtien
 2. Siirtyminen markkinaorientoituneeseen julkiseen sektoriin: yksityistäminen, managerialismi ja hajauttaminen
 3. Vertailevien tutkimusten analysointi kolmen ulottuvuuden kautta
- *Thynne*, The Incorporated Company as an Instrument of Government, *Governance: An International Journal of Policy and Administration* 7: 1, 59-82, 1994
 1. Osakeyhtiöiden julkisuus ja vastuullisuus
 2. New Public Management: kohti markkinoita, johtamisvaltiota, tulosorientaatiota; hybridisoituminen
 3. Neljä maata tarkastelun kohteena (Iso-Britannia, Uusi-Seelanti, Singapore ja Saksa)
- *Frederickson*, Comparing the Reinventing Government Movement with the New Public Administration, *Public Administration Review* 56: 3, 263- 270, 1996
 1. Reinventing Governmentin ja New Public Administrationin vertailu

2. Reinventing Government: relevanssi, responsiivinen ja valtuuttava
 3. Vertailtavina kaksi hallinnon uudis-tusdoktriinia
- *Anechiarico*, Administrative Culture and Civil Society, Administration & Society 30: 1, 13-24, 1998
 1. Tilaaja-tuottaja- ulottuvuus; yhteiskunnalliset velvoitteet
 2. Responsiivinen ja vastuullinen
 3. Kaksi maata (Yhdysvallat ja Hollanti)
 - *Odgen & Wilson*, Bridging Quality Gaps, Public Management 2: 4, 525-546, 2000
 1. Best value -malli tarkastelussa
 2. Vähemmän kilpailua ja enemmän sisäistä yhteistyötä; best value –malli: läpinäkyvyys, tilivelvollisuus, omistajuus ja jatkuva kehittäminen; benchmarking muutosten apuna
 3. Bechnmarking-menetelmä vertailevana työkaluna
 - *Pollitt*, Clarifying Convergence, Public Management Review 4: 1, 471-492, 2002
 1. Konvergenssin avaaminen käsitteenä
 2. New Public Management: siirtyminen markkina-ajattelua ja –toimintaa kohti
 3. Erilaisten teoreettisten lähestymistapojen pätevyyksien tarkastelu
 - *Magd & Curry*, Benchmarking: achieving best value in public-sector organisations, Benchmarking: An International Journal 10: 3, 261-285, 2003
 1. Best value –mallin tavoitteiden saavutettavuus: onko benchmarking käytökelpoinen julkisella sektorilla
 2. Jotta benchmarking olisi hyödyllinen työkalu julkiselle sektorille, pitäisi sillä edistää jatkuvaa itsensä kehittämistä, kyetä oppimaan muilta ja sitoutua suorittamaan uudistuksia
 3. Bechmarking ja best value -mallit esimerkkitapausten valossa
 - *Considine & Lewis*, Bureaucracy, Network, or Enterprise?, Public Administration Review 63: 2, 131-140, 2003
 1. Markkina-, verkosto- ja sekatalousmallien vaikutus virkamiesten orientaatioon
 2. Vanha byrokraattinen ja prosessimainen organisaatiomalli joutuu toimimaan uusien hybridiorganisaatioiden kanssa, joiden perustat ovat verkosto- ja yritysmalleissa
 3. Neljän maan virkamieskunnan vertailu (Australia, Britannia, Hollanti ja Uusi-Seelanti)

- *Pina & Torres*, Reshaping Public Sector Accounting, *Canadian Journal of Administrative Sciences* 20: 4, 334-350, 2003
 1. Julkisen sektorin taloushallinto
 2. New Public Management: vastuu suoriteperusteisen tilinpidon ja markkinaorientoituneiden johtamistyylien kautta
 3. Vertailussa 16 EU:hun kuuluvaa OECD-maata
- *Wong & Welch*, Does E-Government Promote Accountability?, *An International Journal of Policy, Administration, and Institutions* 17: 2, 275-297, 2004
 1. Internet-sivujen avoimuus ja tilivelvollisuus
 2. Tilivelvollisuus ja tehokkuus toimivan sähköisen hallinnon kautta
 3. 14 valtion vertailu osana empiiristä tutkimusta
- *Hood & Lodge*, Competency, Bureaucracy, and Public Management Reform, *An International Journal of Policy, Administration, and Institutions*, 17: 3, 313-333, 2004
 1. Johtavien virkamiesten kompetenssi-kehityksen kehittyminen
 2. Kompetenssi vaatimusten tulisi olla responsiivisempia suhteessa julkisen sektorin tehokkuutta hakeviin muutoksiin
 3. Virkamiesten kompetenssit kolmessa maassa (Britannia, USA ja Saksa)
- *Hansen & Lauridsen*, The Institutional Context of Market Ideology, *Public Administration* 82: 2, 491-524, 2004
 1. Markkinaideologia julkiselle sektorille
 2. Markkinaideologian hegemonia
 3. Organisaation ylin johto (toimitusjohtajat) 14:sta OECD-maasta
- *Samaratunge, Alam & Teicher*, The New Public Management reforms in Asia, *International Review of Administrative Sciences* 74: 1, 25-46, 2008
 1. Etelä- ja Kaakkois-Aasian maiden hallintoreformien epäonnistumiseen vaikuttavat tekijät
 2. New Public Management: tehokkuus ja vaikuttavuus saavutetaan yksityisen sektorin johtamistekniikoiden ja markkinamekanismien avulla
 3. New Public Managementin aloitteet neljässä maassa (Singapore, Malesiassa, Sri Lanka ja Bangladesh)
- *Zhao & Peters*, The State of the State, *Public Administration Review* 69: Special issue, 122-128, 2009
 1. Millä selittyy kahden maan hallinnon samanlaiset tilivelvollisuusongelmat?
 2. Kun yksityisen ja julkisen raja-aidat madaltuvat, tilivelvollisuus nousee esille

3. Kaksi maata (Yhdysvallat ja Kiina)

- *Monfrandini, Accountability in the new public sector, International Review of Public Sector Management 23: 7, 632-646, 2010*
 1. New Public Management ja vastuullisuus
 2. New Public Management -reformien vaikutukset julkisen sektorin tilivelvollisuuteen
 3. Kaksi maata (Italia ja Ruotsi)

Tutkimuksissa näyttää olevan tietty toistuvuus ja temaattinen yhtenäisyys: toisaalta kysymys responsiivisuuden ja tehokkuuden vaatimuksesta ja toisaalta kysymys kilpailun ja markkinaohjautuvuuden vaikutuksesta. Tutkimuskeskustelun kumulatiivisuus ei sen sijaan ole erityisen voimakas. Vaikka aineistossa esiintyy päällekkäisyyttä ja osittain tulosten ristiriitaisuutta, tuovat eri vuosikymmenet hieman erilaisia aiheita esille.

Tutkimusaineisto 1970-luvulta vuosituhannen vaihteeseen kattaa keskustelua hallinnon tehokkuudesta, rationaalisuudesta ja vastuullisuudesta; toisin sanoen aiheista, jotka ovat perinteisiä tai 'ikuisia' hallintotieteellisiä kysymyksiä. 2000-luvun alkuvuosina vertailijat keskustelivat hallinnon uusista työkaluista (benchmarking, ym.) sekä uudesta organisoinnista, kuten hybridiorganisaatioista. Keskeiseksi teemaksi alkoi nousta 'uusi' johtaminen. Vuoteen 2010 tultaessa aiheet kattoivat osin jo uusia teemoja kuten managerialismi ja julkisen hallinnon tilivelvollisuus.

Laadullinen yhteenveto kiteytyy kolmeen 'löytöön', joita kuvaavat vastuu ja tilivelvollisuus, uudet organisaatiomuodot sekä New Public Management (NPM).

2.3 Systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Toinen kirjallisuuskatsauksen perustyyppi on systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus on tiivistelmä tietyn aihepiirin aiempien tutkimusten olennaisesta sisällöstä. Systemaattisella kirjallisuuskatsauksella kartoitetaan keskustelua ja seulotaan esiin tieteellisten tulosten kannalta mielenkiintoisia ja tärkeitä tutkimuksia (Petticrew, 2001: 98; Kallio, 2006, s. 19).

Systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa tutkija käy läpi runsaasti tutkimusmateriaalia tiiviissä muodossa pyrkien asettamaan tutkimuksen sekä historialliseen että oman tieteenalansa kontekstiin. Samalla tutkijan on helpompi perustella, miksi juuri hänen tutkimuksensa on merkittävä (Bearfield & Eller, 2008, s. 61–72). Kallio (2006, s. 26) määrittelee systemaattisen kirjallisuuskatsauksen näin: ”lähdeaineiston tarkastelun systemaattisuuden ideologian varaan rakentuva yhteiskunnallinen lähestymistapa, jolla tavoitellaan yleiskatsauksellisuutta liittyen ongelmaan, aihepiiriin tai diskurssiin”.

Kirjallisuuskatsausta koskevassa uusimmassa tutkimuksessa systemaattisen katsauksen merkitystä on korostettu suhteessa kuvailevaan kirjallisuuskatsaukseen. Esimerkiksi Linnenluecke ja muut (2020) kritisoivat kuvailevaa katsausta sen monista rajoitteista, ja pitivät tärkeänä systemaattisen katsauksen vaatimuksia tieteellisyydestä, toistettavuudesta, täsmällisistä metodeista ja selkeästä raportoinnista. Nämä metodologiset vaatimukset auttavat aikaansaamaan merkittäviä tutkimustuloksia.

Systemaattisesta kirjallisuuskatsauksesta on runsaasti tuoreita tutkimusesimerkkejä. Osa käsittelee katsauksen metodologiaa; osa on keskittynyt julkisen palvelun motivaation ja henkilöstöjohtamisen kysymyksiin (Ritz ja muut, 2016; Munn ja muut, 2018; Baluch & Ridder, 2020; Twizeyimana & Andersson, 2019; van Dinter ja muut, 2021).

Joskus systemaattinen kirjallisuuskatsaus tulkitaan tekniikaksi, joka tukee muita metodeja ja lähinnä rakentaa tutkimuksessa vain ns. alkuasetelmaa (esim. tutkimuksen johdanto-osaa). Silti metodin itsenäiseen luonteeseen viittaavat monet tutkijat kuten Brent (1986), Cronin, Ryan ja Coughlan (2008) ja Fink (2019). Kirjallisuuskatsaus kantaa 'omien jalkojensa varassa' loppuun saakka (Bruce, 1994).

Kuten aiemmin on todettu, Snyder (2019) nimeää systemaattisen katsauksen tässä tehtävän jaottelun perusteella puolisystemaattiseksi erona systemaattisesta katsauksesta, joka hänen tarkastellussaan muistuttaa meta-analyysiä. Puolisystemaattisen kirjallisuuskatsauksen tutkimuskysymykset ovat laajoja, systemaattisuus vaihtelee aineiston hankinnan osalta ja arviointi voi olla laadullisia tai määrällisiä.

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus on tehokas tapa testata hypoteeseja, esittää tutkimusten tuloksia tiiviissä muodossa sekä arvioida niiden johdonmukaisuutta. Se voi paljastaa aikaisemmassa tutkimuksessa esiintyvät puutteet eli tuoda esiin uusia tutkimustarpeita. Laaja-alaisuus ei ole kuitenkaan arvo sinänsä, sillä myös laaja työ voi olla lähdevalinnoitetaan yksipuolinen.

Kirjallisuuskatsaus tarjoaa ohjeet tiedon etsimistä ja arviointia varten. Myös tulosten yhteenvedon ja yhdistelyä on ohjeistettu. Katsaukselle pyritään systemaattisuuden avulla luomaan kriteerejä, jotka tuovat tutkimukselle tieteellistä uskottavuutta (Dixon-Woods ja muut, 2007). Yksi tärkeä ulottuvuus systemaattisen kirjallisuuskatsauksen käytössä on näyttöön perustuva (evidence based) päätöksenteko, jolla tarkoitetaan tutkitun tiedon tuomista päätöksenteon tueksi ja sitä varten. Näyttöön perustuva päätöksenteko on parhaimman toimintatavan eli tehokkaimman ja tuloksellisimman toimintamallin etsimistä. Näin ollen se on kytköksissä 'best practices' ja 'benchmarking' -malleihin, tavoitteenaan löytää tutkimuksen keinoin parhaimmat toimintatavat (Metsämuuronen, 2005, s. 578). Tarve saada tietoa päätöksentekoon yhdessä tiedon määrän nopean kasvun kanssa asettaa hyvät perusteet systemaattisen kirjallisuuskatsauksen hyödyntämiselle.

Finkin malli

Itsenäinen systemaattinen kirjallisuuskatsaus korostaa kokonaisvaltaisuutta, kattavuutta, selkeyttä ja tarkkuutta. Katsaus edellyttää kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen aineiston synteesiä sekä perinpohjaista ja laaja-alaista kirjallisuuden etsintää. Okoli (2015) on kehittänyt ohjeistuksen, joka seuraa Finkin aiemmin esittämää vaiheittaista mallia.

Finkin (2005, s. 3–5, 54; 2019) systemaattista kirjallisuuskatsausta selventävä malli tarjoaa seitsenvaiheisen jaottelun katsauksen tekoprosessista. Mallin piirteet kuvataan kuviossa 2.

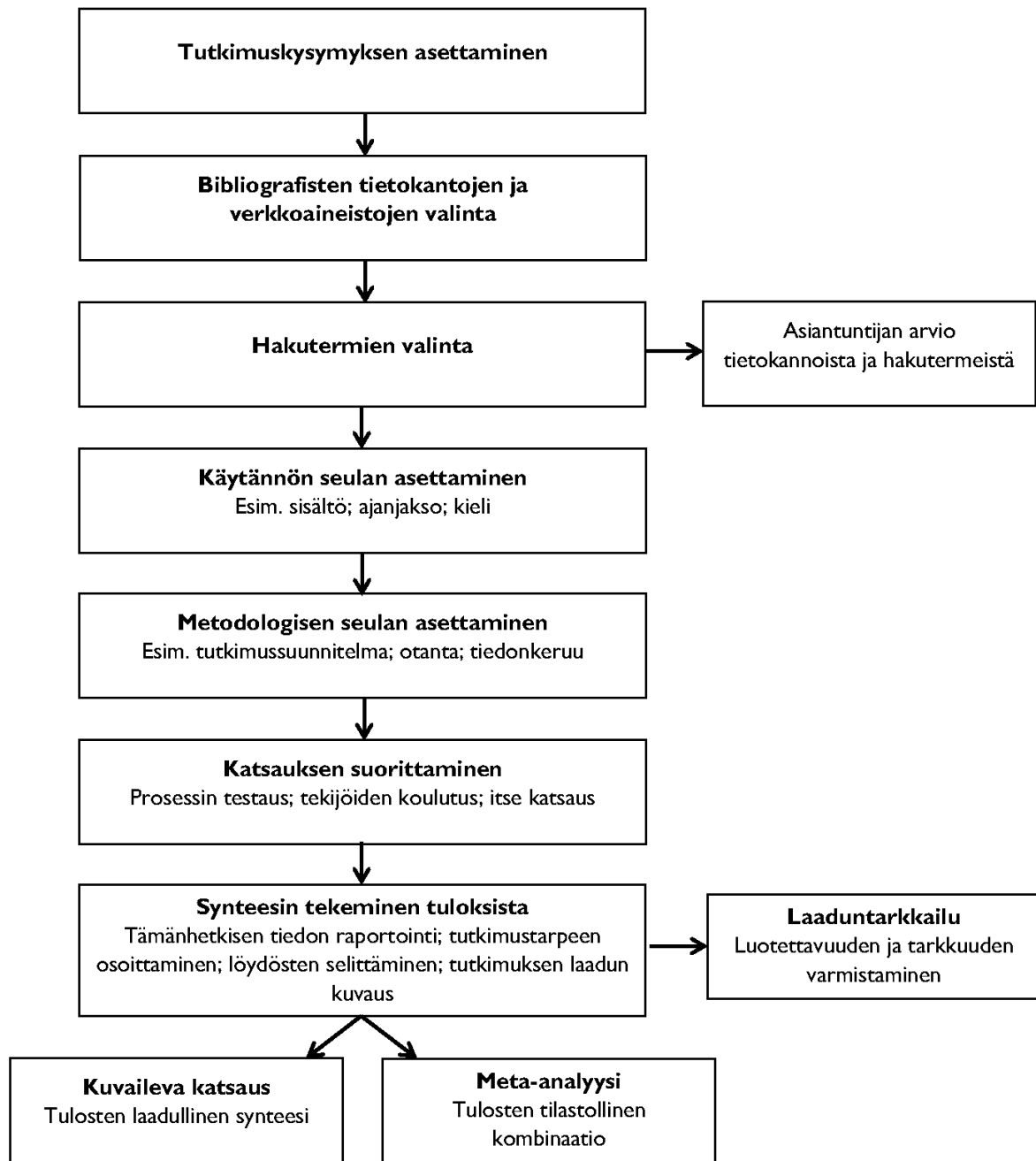
Ensimmäiseksi asetetaan tutkimuskysymys. Tämän jälkeen on edessä kirjallisuuden ja tietokantojen valinta. Kolmannessa vaiheessa valitaan hakutermit, jotka voivat olla sanoja tai fraaseja. Hakutermin huolellisella valinnalla pyritään rajaamaan hakutuloksia siten, että jäljelle jäävä materiaali vastaisi tutkimuskysymystä.

Seuraavat vaiheet koskevat seulontaa. Neljännessä vaiheessa hakutuloksia karsitaan käytännön seulan kautta. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi sitä, mitkä kielet ja vuodet kelpuutetaan rajaaviksi kriteereiksi. Tämän jälkeen hakutuloksia seulotaan metodologisessa mielessä. Päämääränä on arvioida artikkeleiden ja tutkimusten tieteellistä laatua, eli valikoida katsaukseen laadukkain mahdollinen materiaali.

Kuudes vaihe on itse katsauksen tekeminen. Luotettava ja pätevä katsaus vaatii standardoidun muodon, jonka mukaan artikkeleista kerätään tietoa. Mikäli avustajia käytetään, heidät on hyvä kouluttaa huolella tehtävään. Valvomalla prosessin kulkua tutkimuksen luotettavuus ei kärsi.

Viimeisenä vaiheena on tulosten syntetisointi. Kuten kuvio 2 esittää, tähän vaiheeseen kuuluu useita toimenpiteitä. Myös synteesi tarjoaa useamman vaihtoehdon kuvailevasta katsauksesta meta-analyysiin. Tutkimuksissa (esim. Baumeister ja Leary, 1997) on kiinnitetty huomiota siihen, että juuri tässä vaiheessa monet katsauksen tekijät ikään kuin epäonnistuvat, toisin sanoen, tutkimusten integrointi jää liian pinnalliseksi kuvailuksi.

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus (Metsämuuronen, 2005, s. 579; Green ja muut, 2006, s. 105) on selkeästi erotettavissa omaksi kokonaisuudekseen tarkan ja mahdollisesti myös ankaran seulomisen takia. Seulonnassa jokainen tutkimus käydään huolellisesti läpi noudattaen katsaukselle asetettuja kriteereitä. Metodien huolellinen käyttö tuo uskottavuutta tutkimukselle. Lisäksi metodien tiukalla hyödyntämisellä varmistetaan, että tutkimuksen perustaksi kootut lähteet sisältävät vaatimuksen keskinäisestä loogisuudesta siten, etteivät lähdeaineistot ole vieraita toisilleen.

Kuvio 2. Kirjallisuuskatsaus vaiheittain Finkin (2019, s. 4-5) mallia mukaillen.

Tutkimusesimerkki systemaattisesta ja meta-analyttisestä kirjallisuuskatsauksesta: aiheena korruptio

Artikkeli. Bagoon ja muiden tutkimus (2020) on erinomainen esimerkki systemaattisen ja meta-analyttisen kirjallisuuskatsauksen toteuttamisesta. Laaja artikkeli on julkaistu *International Business Review* -lehdessä vuonna 2020 (vol 29, issue 4, 1-24).

Kohde. Kirjoittajien analyysin kohteena on kansainvälisen bisneksen korruptio. Bagoon ja muiden (2020) mukaan kansainvälistä bisnestä koskeva korruptiotutkimus käynnistyi laajamittaisemmin vasta 1990-luvun alussa. Tämän vuoksi kirjallisuuskatsaukseen valittiin julkaisut vuosiväliltä 1992-2019. Ajanjakson artikkeleiden kokonaismäärä on 137. Valtaosa eli liki 100 artikkelia on julkaistu vuosien 2010-2019 välillä.

Teemat, suuntaukset. Analyysiä taustoitettiin maakohtaisilla, taloudellisilla, kulttuuriin kuuluvilla tekijöillä. Mukana olivat lisäksi yritysten piirteet ja ominaisuudet. Korruptiota koskevia suuntauksia on analyysiä varten valittu seitsemän:

- 1) korruptionvastainen lainsäädäntö,
- 2) korruption määritteet,
- 3) korruption torjunta,
- 4) korruption vaikutukset yrityksiin,
- 5) poliittinen ympäristö ja korruptio,
- 6) korruptio haasteena olemassa oleville johtamisen teorioille ja
- 7) korruption vaikutus ulkomaisiin investointeihin ja kauppaan.

Hakutermit ja otos. Korruption käsitettä lähellä olevia hakutermejä oli valittu 17. 137 artikkelia jakautui 85 avainjulkaisuun ja tehdyn sitaattianalyysin perusteella yli 3000 sitaattiin. Lopulliseen versioon seulottiin 37 artikkelia varsinaisena näytteenä ja 39 artikkelia alanäytteenä (subsample).

Artikkeliaineistoa käsiteltiin myös teorioiden perusteella. Aineistossa esiintyi 11 teoriaa, joista tärkeimpiä on kolme: ”institutional theory, neoinstitutional theory ja agency theory”.

Metodologia. Tutkimuksessa käytettiin sekä sisällönanalyysiä että sitaattianalyysiä. Artikkelit olivat kvantitatiivisia (regressioanalyysit) ja kvalitatiivisia (dokumenttianalyysit). Artikkelit pisteytettiin ja niiden bibliometrinen tarkastelu pyrki selvittämään viittausten määrän ja ko. julkaisun saaman suosion käyttäen hyväksi valittuja tietokantoja.

Suosituks. Kirjallisuuskatsauksen tuloksia analysoitiin edellä kuvattuihin kansainvälisen bisneksen korruption suuntauksiin. Kirjoittajien mukaan kansainvälisessä yritystoiminnassa tarvitaan vahvaa korruptionvastaista lainsäädäntöä. Laatiessaan omia strategioita yritysten on aiheellista ottaa huomioon korruptio ja sen aiheuttamat haitat. Kirjoittajien mukaan tulevaisuuden tutkimuskysymykset koskevat teoreettisen kehikon

kehittämistä, käytettyä metodia ja mittaustapaa sekä puutteiden tunnistamista. Myös johtamisen teorioiden osalta korruption tulisi olla yksi huomioon otettava kysymys.

2.4 Kvalitatiivinen meta-analyysi

Kolmas kirjallisuuskatsauksen perustyyppi on meta-analyysi. Meta-analyysi jaetaan kahden perussuuntaukseen, jotka ovat kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen meta-analyysi. Kvalitatiivinen meta-analyysi sisältää puolestaan kaksi orientaatiota, joita ovat metasynteesi ja metayhteenvedo. Ne eroavat jossain määrin toisistaan. Meta-yhteenvedoon verrattuna metasynteesi on tulkitsevampi ja kuvailevampi analyysin muoto. Vastaavasti metayhteenvedossa korostuu matemaattisempi ja määrällisempi ote, ja se muistuttaa enemmän kvantitatiivista meta-analyysiä, jota kuvataan myöhemmin.

Metasynteesi

Metasynteessillä pyritään kokonaisvaltaiseen tulkintaan ja uuteen tieteelliseen tietoon. Synteesi käyttää sekundaaridataa, jonka avulla päästään jatkoanalyysiin ja lopulliseen synteisiin. Koska metasynteessin suorittamiseen soveltuu myös ns. ei-akateeminen tutkimusaineisto, sitä kritisoidaan joskus epätieteellisyydestä ja epätarkkuudesta. Parhaimmillaan metasynteesi ei tee vain yhteenvedoja, vaan sen avulla kerrotaan tarinoita päättäjille ja muille tutkijoille (Noah, 2017, s. 196-205. Ks. myös Xiao & Watson, 2019).

Laadullinen metasynteesi on erittäin lähellä systemaattista kirjallisuuskatsausta ja metodina melko nuori – sen juuret juontavat 1980-luvulle. Hermeneuttisena lähestymistapana metasynteesi pyrkii ymmärtämään ja selittämään tutkittavia ilmiöitä. Metasynteessissä on ideana yhdistää samaa aihetta tarkastelevat tutkimukset, jotta niiden nyanssit, oletukset ja tekstimiljööt voidaan 'paljastaa'. Niitä tarkastellaan pääosin yhtäläisyyksien ja erojen valossa pyrkimällä siihen, että itse aihealueesta rakentuu vakuuttava kokonaiskuva. Synteessin tekijä siis pyrkii suorittamaan tulkinnan alkuperäisten tulkintojen pohjalta, eli toisten tutkijoiden tutkimustuloksista (Walsh & Downe, 2005, s. 204–205; Zimmer, 2006, s. 312).

Laadullisen metasynteessin toteuttamiseen löytyy monia tapoja. Evansin (2008: 144–145) mukaan metasynteesiä voidaan tukea mm. seuraavilla lähestymistavoilla: narratiivinen katsaus, metaetnografia, grounded theory ja sisällönanalyysi. Metasynteesi etenee seuraavasti (Walsh & Downe, 2005, s. 206–209):

- aihealueen rajaaminen, kuten tutkimuskysymys/ongelma ja tavoitteet,
- relevanttien tekstien löytäminen, kuten aineiston laaja-alainen haku,

- päätös siitä, mitä otetaan mukaan,
- tutkimusten arviointi,
- analyyttinen tekniikka, kuten vertailu/kontrastiharjoitteet (yhtäläisyyksien ja erojen etsiminen) ja ns. vastavuoroinen käännös,
- synteesi.

Metasynteessissä valittuja tekstejä luetaan huolella ja niistä nostetaan esiin avainmetaforia, fraaseja, ideoita ja käsitteitä, joita vertaillaan keskenään. Ryhmittelyn avulla käsitteistöä tiivistetään entistä tiukempaan nippuun. Pyrkimyksenä on vertailun avulla saada aikaan käsiteluokitteluja sekä löytää tutkimusten tuloksista tarvittavaa yhtenäisyyttä. Kun luokitellut on riittävästi tiivistetty, suoritetaan materiaalille vastavuoroinen käännös (reciprocal translation) yhtenäistämällä tutkimustulokset (vrt. Walsh & Downe 2005: 208–209).

Vastavuoroisessa käännöksessä on yksinkertaisesti kysymys tulkitsevasta synteessistä. Synteesiä rakennetaan siten, että yhtä tutkimusta verrataan toiseen ja etsitään yhtenäisiä piirteitä tutkimus tutkimukselta. Muuntamiseen käytetään metaforia. Tutkimuksista löydetyt käsitteet käännetään yhdeksi samaa tarkoittavaksi käsitteeksi. Tutkimuksista etsitään samankaltaisuuksia, jotka niputetaan yhden laajan käsitteen alle. Tätä ei tehdä väkisin, koska tulosten eroavuudet johtavat joskus myös täysin uuden käsitteen löytymiseen. Kyse on kielellisestä tiivistämisestä, toisin sanoen, tulosten kieli yhtenäistetään niin pitkälle kuin mahdollista. Tiivistys edellyttää tutkimustulosten fraasien, metaforien ja käsitteiden keskinäistä vertailua (vrt. myös Noblit & Hare, 1988, s. 38-39).

Metayhteenveto

Metayhteenvetoja on suurilla empiirisillä aineistoilla tehty runsaasti lääke- ja hoitotieteen aloilla. Esimerkkejä on useita. Yksi tutustumisen arvoinen esimerkki on Baltesin ja muiden (2023) gerontologian tutkimus, jonka metodi on metayhteenveto ja laadullinen metasynteesi. Meta-yhteenveto käsittää viisi vaihetta. Baltes ja muut: ”1) extracting and separating findings, 2) editing of findings, 3) grouping of findings under topics, 4) abstracting of findings, and 5) calculating effect sizes.”

Metasynteesiä ja metayhteenvetoa ei pidä kuitenkaan sekoittaa keskenään, koska kyse on kahdesta erilaisesta tavasta tiivistää tutkittavaa materiaalia. Siinä missä metasynteesi keskittyy tulkintaan, ottaa metayhteenveto askeleen lähemmäs kvantitatiivista meta-analyysiä, pysyen kuitenkin enemmän laadullisena metodina. Laadullisessa metayhteenvedossa laadullinen tutkimus tiivistetään kvantitatiivisilla menetelmillä.

Metayhteenvedo sisältää neljä vaihetta, jotka ovat seulominen, ryhmittely, tiivistäminen ja efektikokojen laskenta (Sandelowski ja muut 2007, s. 103). Ennen laskentavaiheita pyritään tiivistämällä ja karsimalla saamaan aikaiseksi hyvin tiivistettyjä lauseita, jotka ovat tutkimusongelman kannalta kuvaavia ja tärkeitä. Laskennallinen vaihe korostaa metayhteenvedon kvantitatiivista puolta.

Metayhteenvedon idea tulee ymmärretyksi tarkastelemalla kahta metodiin liittyvää kysymystä, joita ovat yleisyyden efektikoko ja voimakkuuden efektikoko. Molemmilla on oma sisältönsä ja laskemistapansa, joita kuvataan lyhyesti ja yksinkertaistetusti seuraavassa.

Aluksi yleisyyden efektikoko (frequency effect size) lasketaan jakamalla tutkimusraportit, joissa tiivistetty lause esiintyy, tutkimusraporttien kokonaismäärällä (Virtanen & Salanterä, 2007, s. 74–75). Näin pystytään ilmaisemaan, ovatko tutkijat saaneet samanlaisia tutkimustuloksia. Tutkimustulokset ovat samansuuntaisia, mikäli prosentti on korkea eli yhteisiä lauseita sisältäviä raportteja on suuri määrä raporttien kokonaismäärästä. Toisessa vaiheessa lasketaan voimakkuuden efektikoko (intensity effect size). Tarkoituksena on laskea jokaisen tutkimusraportin voimakkuus siten, että raportissa esiintyneet tiivistetyt lauseet jaetaan kaikkien tiivistettyjen lauseiden määrällä. Tutkimusraportti on sitä keskeisempi suhteessa varsinaiseen tutkimusongelmaan, mitä suurempi sen voimakkuus on efektikooltaan.

2.5 Kvantitatiivinen meta-analyysi

Kirjallisuuskatsausvertailussa Snyder (2019) kuvaa systemaattista katsausta tavalla, joka viittaa määritelmällisesti likipitään meta-analyysiin. Hän kiinnittää huomiota siihen, että tavoitteena on tehdä synteesejä ja verrata saatuja tutkimusnäyttöjä. Tutkimuskysymykset ovat spesifejä ja käytetyn aineiston ominaisuus on määrällinen. Sama koskee myös analyysi- ja arviointivaihetta. Meta-analyysin tavoin, näyttö perustuu efektikoon laskemiseen.

Meta-analyysin piirteet

Tutkimuksissa (esim. Gurevitch ja muut, 2018) on käsitelty kvantitatiivisen meta-analyysin heikkouksia ja vahvuuksia. Meta-analyysia koskevia standardeja tulisi parantaa, samoin kuin pyrkiä tiukempaan ja laadukkaampaan metodologiaan ja raportointiin. Käytettyjen aineistojen heterogeenisuus haittaa joskus laajojen yleistysten tekemistä.

Gurevitchin ja muiden (2018) mielestä kvantitatiivinen meta-analyysi on isoäiti (grandmother) 'big data' ja 'open science' -liikkeille. Suurten ja nopeasti kasvavien aineistojen kohdalla meta-analyysi on yhteydessä tietojenkäsittelytieteeseen ja tekoälyä

hyödyntävään tutkimukseen. Meta-analyysi on osa tiedon vapaata saatavuutta ja käyttöä osana tilastotutkimusta ja perustutkimusta läpi eri tieteenalojen.

Kvantitatiivinen meta-analyysi on metodisesti vaativin kirjallisuuskatsauksen tyyppi. Se on tutkimusmenetelmä, jossa kvantitatiivisia tutkimuksia yhdistetään ja yleistetään tilastotieteen menetelmin. Sen avulla tehdään päätelmiä jo olemassa olevien tutkimusten olennaisesta sisällöstä sekä yhdenmukaistetaan tutkimustuloksia. Meta-analyysin sovellukset alkoivat 1970-luvulla (ks. esim. Xiao & Watson, 2019).

Metodilla luodaan tutkimusaiheesta parempia yleistyksiä suhteessa yksittäisiin tutkimuksiin. Meta-analyysin johtoajatukseksi pidetään eri menetelmin toteutettujen perustutkimusten tulosten kvantitatiivista synteesiä. Yhdistelemällä useita tutkimuksia toisiinsa niissä havaittu suunta voidaan todeta tilastollisesti merkitseväksi. Määrälliset tulokset yhdistetään uudeksi tilastolliseksi tulokseksi. Tämä toimenpide nostaa tulosten vahvuutta ja luotettavuutta (Kallio, 2006, s. 19; Metsämuuronen, 2009, s. 483).

Koska meta-analyysin suuresta aineistosta pystytään antamaan numeerisia tuloksia, vakuutetaan, että tutkimustulosten uskottavuus paranee. Vaatimuksena tietysti on, että analyysiin koottavat tutkimukset ovat samantyyppisiä (Green ja muut, 2006, s. 104–105). Metodi soveltuu parhaiten tutkimustilanteisiin, joissa käytössä on lukuisia mutta tuloksiltaan ristiriitaisia tutkimuksia. Meta-analyysin aineiston valintakriteerit tulee asettaa siten, että korkeatasoiset tutkimukset valikoituvat mukaan. Onnistuakseen meta-analyysi vaatii tekijältään tilastotieteellisiä valmiuksia. Tutkijat ovat kehittäneet meta-analyysia varten tilastotieteellisiä kaavoja.

Meta-analyysillä voidaan työstää eteenpäin tutkimuksia, jotka käsittelevät kahden tarkkaan määritellyn muuttujan välistä suhdetta. Tutkijan tehtävänä on määrittellä sekä riippuva muuttuja eli selitettävä muuttuja, että riippumaton eli selittävä muuttuja. Tutkimusaineistona käytetyistä tutkimuksista kirjataan ylös tutkimustuloksiin mahdollisesti vaikuttavat tutkimuksen ominaispiirteet. Tarkastelussa ovat mukana valittujen muuttujien riippuvuuden voimakkuus ja suunta. On aiheellista kerätä runsaasti aineistoja koskevaa tietoa, koska myöhemmissä vaiheissa karsiminen on helpompaa kuin aineiston uudelleen työstäminen. Meta-analyysi ei ole luotettava, ellei tutkimuksen otos ole riittävän suuri. Tutkijalla tulee olla selkeät kriteerit meta-analyysissä käytettyjen tutkimusten sisällyttämiseen ja poisrajaamiseen.

Tutkimusmenetelmänä meta-analyysi sopii parhaiten luonnontieteisiin ja teknisiin tieteenaloihin, joissa tutkittavat ilmiöt ovat periaatteessa luonteeltaan yhteismitallisia sekä pysyviä ja joissa tutkijan omalla tulkinnalla on vähemmän merkitystä. Sovellettaessa meta-analyttistä tutkimusmenetelmää yhteiskunta- ja hallintotieteellisissä tutkimuksissa sen rajoitteet tulevat vastaan: ongelmat liittyvät esimerkiksi ”kysymyksiin erilaisista mitta-asteikoista, tulkinnoista sekä ilmiöiden ajallisesta ja paikallisesta luonteesta” (Kallio, 2006,

s. 20). On sanottu, että meta-analyysi tekniikkana viehättää sen takia, että se antaa vastauksen huolimatta siitä, onko tutkimukset yhdistetty tarkoituksenmukaisella tavalla vai ei. Suhteutettuna tulosten evidenssiin meta-analyysi on kirjallisuuskatsausten parhaimmista juuri laajuutensa ja tarkkojen metodisten prosessien vuoksi (Petticrew, 2001, s. 100; Green ja muut, 2006, s. 105).

Kvantitatiivisen meta-analyysin vaiheita

Verrattuna kuvailevaan kirjallisuuskatsaukseen meta-analyysi käsittelee laajoja aineistoja, joiden kautta päästään tieteellisen tiedon kumulatiivisuuteen. Meta-analyysiä on alunperin käytetty mm. lääketieteen ja psykologian tutkimuksissa. Hansen ja muut (2021) osoittavat, miten kvantitatiivinen meta-analyysin käyttö on laajentunut organisaatio- ja johtamistutkimukseen. Tutkimusasetelma tarjoaa mahdollisuuksia tehdä synteesejä tutkimuksista, jotka eroavat metodologisesti toisistaan.

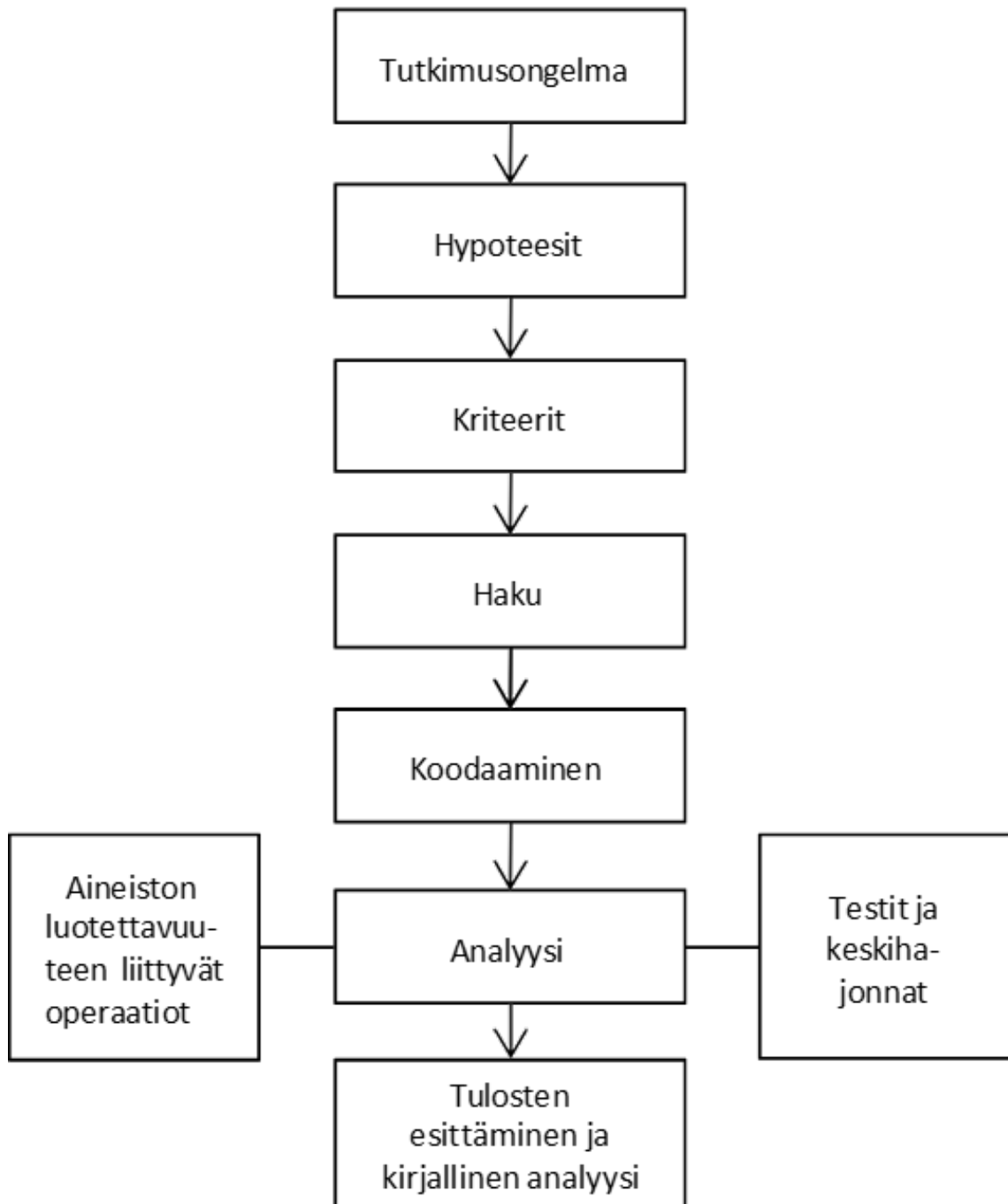
Yleispiirteiltään meta-analyysiä kuvataan eri vaiheiden (askelten) kautta (Hansen ja muut, 2021, s. 1-19) Aluksi asetetaan tutkimusongelma (hahmotellaan kahden valitun muuttujan välinen suhde) Sitten etsitään käyttöön tuleva kirjallisuus. Seuraavia kolmea vaihetta koskevat valinnat: efektikoon mittaaminen, analyysiin käytetty metodi ja ohjelmistot. Tämän jälkeen efektikoko koodataan, ja viimeisenä vaiheena on varsinainen analyysi. (hallinnontutkimukseen sovellettuna, ks. Bowen, 2008, s. 708, 719).

Yksi tutkimusalue, johon meta-analyysiä on sovellettu, on johtamistutkimus. Hallintotieteellisen meta-analyysin käytöstä mainittakoon Trottierin ja muiden (2008) tutkimus johtajuudesta valtionhallinnon organisaatioissa. Tässä analyysissä on perustana kokonaisvaltaisen johtamisen malli, jossa testataan sekä mallin määritelmän kattavuutta että sen vaikuttavuutta alaisten tyytyväisyyteen. Vertailun kohteeksi otetaan kaksi johtamismallia ja -filosofiaa: transformaalinen johtajuus ja transaktionaalinen johtaminen. Muutosjohtamisen kontekstissa meta-analyysin vaiheet mallinnetaan kuviossa 3.

Alkuvaiheessa rajattiin tutkimusongelma ja asetettiin tutkimuksen hypoteesit. Tämän jälkeen tutkimukselle valittiin tarkemmat kriteerit. Jatkovaiheet koskivat tiedonhakuja ja datan käsittelyä. Mukaan hyväksyttiin myös julkaisemattomat tutkimukset. Toimenpiteellä pyrittiin välttämään ns. ”pöytälaatikko-ongelma” (file drawer problem), mikä merkitsisi, että vain merkittävät ja suuren luokan tutkimustulokset julkaistaan ja ns. pienen efektikoon tulokset jäävät tutkijoiden pöytälaatikkoon.

Tutkimukseen valikoitunut kirjallisuus käytiin läpi, data seulottiin ja koodattiin. Tämän jälkeen tehtiin itse analyysi. Meta-analyysi edellyttää useita tilastollis-matemaattisia työvaiheita.

Keskiarvot laskettiin punnitsemalla otosten keskiarvon ja otosten kokojen vaihtelua. Tutkimuksessa keskihajonnat laskettiin tutkimukseen valittujen luokkien osalta. Vertailu suoritetaan tehdyn kyselyn skaalan kohdalla käyttäen tilastollista z-testiä. Näin syntyy tilastollinen kuva siitä miten riippumattomat otokset eroavat toisistaan. Z-testin avulla pyritään vastaavasti osoittamaan erojen merkitsevyyttä.

Kuvio 3. Meta-analyysin vaiheet (Lowe ja muut, 1996)

Lopuksi suoritetaan luotettavuuteen liittyvät laskelmat. Käsiteltävässä tutkimuksessa ensimmäiset operaatiot on kohdistettu korrelaatioihin, koska kaikki tutkimukset eivät ole tarjonneet luotettavuuteen liittyvää tietoa (Lowe ja muut, 1996, s. 399–403). Luotettavuuden kannalta on tärkeää, että korrelaatioihin liittyvät korjaukset suoritetaan. Seuraava askel on rakentaa luottamusvälit niin luokille kokonaisuudessaan kuin myös alaryhmille. Mittareiden tehtävänä on osoittaa, ovatko meta-analyysin kautta tuotetut efektikoot tarkkoja ja merkityksellisiä.

3 KANSAINVÄLISET LEHDET KIRJALLISUUSKATSAUKSEN LÄHTEENÄ

3.1 Lehdet ovat vain yksi valinta

Kirjallisuuskatsauksen tekijälle yksi keskeisimmistä lähdeaineistoista ovat alan johtavat kansainväliset lehdet, koska niiden käyttöön liittyy paljon mahdollisuuksia. Kirjallisuuskatsauksen kohdalla termillä 'kirjallisuus' tarkoitetaan laajasti kirjallista lähdeaineistoa, kuten kirjallisuutta, tieteellistä tutkimusta tai esimerkiksi ammattikirjallisuutta.

Tieteelliset lehdet ovat vain yksi perusteltavissa oleva kirjallinen aineisto kirjallisuuskatsauksille. Tutkimusmateriaaliksi kelpaavat lisäksi 1) tieteelliset monografiat ja muu tutkimuskirjallisuus, 2) julkisyhteisöjen (ministeriöt, virastot, kunnat yms.) selvitykset, 3) kansainvälisten organisaatioiden (YK, OECD, EU) raportit ja tieteellisten järjestöjen (IIAS, IASIA, ASPA) julkaisut sekä 4) muiden asiantuntijaorganisaatioiden (tutkimuslaitokset, 'think tankit' yms.) tutkimukset ja selvitykset.

Eri asiantuntijaorganisaatioiden ja -yhteisöjen tuottamaa materiaalia käytettäessä kannattaa perehtyä siihen, minkälaisesta laitoksesta on kyse, sillä erilaiset 'think tankit' tuottavat materiaalia myös asiakkailleen. Tästä syystä raportit saattavat olla joskus 'värittyneitä' tai 'kallellaan' tiettyyn ideologiseen tai muuhun suuntaan. Joidenkin tutkimuslaitosten tutkimuspoliittisten linjausten taustalla ovat intressiryhmät kuten elinkeinoelämä tai palkansaajat (vrt. Bearfield & Eller, 2008, s. 67–68).

Tieteellisten artikkelien käyttökelpoisuus piilee niiden ajantasaisuudessa eli niistä on yleensä parhaiten saatavissa ajankohtaista tietoa. Monografiat voivat puolestaan olla pitkän ja vaativan tekoprosessinsa vuoksi hieman jäljessä aikaansa, eli eivät vastaa välittömin ajankohtaisiin kysymyksiin. Väitöskirjat ovat arvioinnin läpikäyneitä julkaisuja, joten ne ovat luotettavia lähteitä.

Tutkimukseen otettavan lähdemateriaalin rajausta on tutkimuksen kannalta oleellinen kysymys. Tutkija voi tutkimusongelman vaatimalla tavalla muodostaa kombinaatioita eli eri teokset ja artikkelit sopivat hyvin saman katsauksen alle, mikäli siitä on etua tutkimusongelman käsittelyssä.

Aineiston keräämisessä oleellinen kysymys koskee myös tutkimuksen käytännön toteuttamista, ts., mistä artikkeleita kannattaa lähteä etsimään. Eduskunnan kirjasto, yliopistojen tiedekirjastot sekä muut erikoiskirjastot tarjoavat laadukkaita tietokantoja, joista oman alan materiaalia pystyy etsimään. Näihin tietokantoihin on sisällytetty kokonaisia lehtien vuosikertoja. Yliopistot, ammattikorkeakoulut ja muut tutkimuslaitokset ovat hankkineet käyttöönsä niiden tutkimus- ja koulutusaloja vastaavia tietokantoja, jotka ovat

käytettävissä vain kyseisen yhteisön tunnuksilla, jotka mahdollistavat myös tietokantojen etäkäytön. Yleensä lisenssisopimukset mahdollistavat kuitenkin tietokantojen käytön kirjastojen tiloissa kenelle tahansa ns. *walk-in-customer* -periaatteella.

Tieteellistä tietoa sisältäviä tietokantoja on useita (esimerkiksi EBSCO, Emerald, JSTOR, Sage Premier, Wiley online library, Ebrary. EBSCO ja Ebrary sisältävät myös muuta kuin vertaisarvioitua tietoa. Lehtiä on mahdollista selata numeroittain, mutta myös sanahauulla niistä voi helposti löytää etsimänsä.

Internet on toimiva työkalu lähteiden haussa, mutta sen avulla löytyvään materiaaliin on syytä suhtautua kriittisesti. Kaikki sähköisesti julkaistu materiaali ei ole varmennettua tietoa. Suomessa julkisyhteisöjen raportit ja tutkimukset julkaistaan asianomaisen yksikön www-sivuilla ja samoin toimivat keskeiset kansainväliset organisaatiot. Suomalaisten julkisyhteisöjen, kuten Tilastokeskuksen, sivuilta löytyy paljon laadukasta ja varmennettua tietoa.

3.2 Alan lehdet ja valintakriteerit

Se, miten laajasti tiedepiireissä siteeratut lehdet ovat löydettävissä ja koottavissa tutkimustyötä ja kirjallisuuskatsausta varten, osoittaa epäsuorasti myös tieteenalan kehittyneisyyttä ja itsenäisyyttä. Tieteellisessä tutkimuksessa keskustellaan tieteenalojen yhteistyöstä, vuorovaikutuksesta ja tarpeesta tutkia samoja ongelmia usean eri tieteenalan vuorovaikutuksessa.

Tässä yhteydessä nostetaan esiin kolme käsitettä. Monitieteisyydessä hyödynnetään koavasti usean tieteenalan panoksia. Poikkitieteellisyys yhdistää ja käyttää useaa tieteenalaa käsitteiden ja metodologian avulla. Tieteidenvälisyys korostaa tiedealojen pitemmälle menevää integraatiota, jossa ylitetään useamman tieteenalan teorit, käsitteet menetelmät. Näitä koskevat esimerkit edustavat usein soveltavaa tutkimusta, kuten ympäristötutkimus, tulevaisuustutkimus ja nuorisotutkimus.

Organisaatio- ja hallinnontutkimus kattaa eri tutkimussuuntauksia, joilla on kosketuspintaa toisiinsa yhteisten tutkimusalueiden kohdalla. Käytännön tutkimuskohteita ovat esimerkiksi johtaminen ja yrittäjäyys, etiikka ja korruptio, hallinto ja hallinta, organisaatiot ja strategiat.

Lehtien rajaaminen on helpointa tieteenalan mukaan. Tällä kriteerillä mukaan tulevat lukuisat julkisen sektorin lehdet ja ns. policy- ja public policy -alkuiset lehdet, joista ainakin 10–20 lehteä on lähellä hallintotieteen teemoja. Näitä ei pidä unohtaa, mutta rajausta käytettäessä lehtien lukumäärä jää suureksi ja teemoiltaan osin hajanaiseksi.

Yksi raja-kaus koskee lähitieteitä, kuten management-alkuisia tai yleisen organisaatioteorian lehtiä, joita on kymmenittäin ja joista monilla on selvä yhteys hallintotieteeseen. Näistä voidaan mainita Organization Studies, Human Relations, Evaluation ja Journal of Public-Private Partnerships.

Ns. yleishallintotieteen lehdet jäävät jäljelle. Näiden kohdalla on tehtävä karsintaa, sillä tiettyjen tutkimuskohteiden tai -aiheiden mukaiset lehdet jäävät ulkopuolelle. Tällaisia ovat julkisen talouden lehdet kuten Public Finance Quarterly, Public Budgeting and Financial Management ja Public Money and Management. Terveystieteiden hallintoon ja johtamiseen keskittyviä lehtiä ovat Health Care Management Review, Social Choice and Welfare and Leadership in Health Services.

Lehtien rajauksen lisäksi tutkijan on tehtävä myös kielivalinta, koska englanninkieliset lehdet valikoituvat usein enemmistönä mukaan. Tämä johtuu siitä, että huomattava osa lehdistä julkaistaan Yhdysvalloissa, mikä puolestaan ohjaa lehdissä julkaistujen artikkeleiden valintaa. Suomalaisen tutkijan on silti aina järkevää tutustua suomalaisiin alan tieteellisiin lehtiin kuten Hallinnon Tutkimukseen, Focus Localikseen ja Poliitiikka-lehteen. Lisäksi tutkijan kannattaa perehtyä pohjoismaisiin lehtiin, kuten Nordisk Administrativ Tidskrift ja Scandinavian Political Studies.

Mikäli tutkijan kielivalinta keskittyy kotimaisten kielten lisäksi vain englanninkielisiin lehtiin, jäävät monet tärkeät espanjan-, saksan- ja ranskankieliset hallintotieteen lehdet tarkastelun ulkopuolelle. Eri maissa ilmestyy kymmeniä alan lehtiä joko ko. maan kielellä tai englanninkielisinä. Yhtenä esimerkkinä mainittakoon vaikkapa Asian Review of Public Administration, joka on Aasian ja Tyynenmeren alueen hallintotieteellinen julkaisu. Muista lehdistä voidaan lisäksi mainita saksankielinen hallinto-oikeuden ja hallintotieteiden Die Verwaltung sekä ranskankielinen oikeuden, politiikan ja hallinnon teemoja käsittelevä La Revue Administrative.

Muilla kielillä julkaistun materiaalin käyttöä tieteellisessä tutkimuksessa ei pidä unohtaa, sillä niissä esitettyjen tulosten kautta kuva tutkittavista ilmiöistä tai metodiikasta on todennäköisesti monipuolisempi kuin pitäytymällä ns. valtavirran lehdissä.

Hallintotieteen kohdalla tärkeä valintakriteeri on se, miten hallintotieteen ytimeen kuuluvat lehdet löydetään. Esimerkiksi kansainvälisen Hallintotieteiden Instituutin (IIAS) lehluettelossa on maittain ja maanosittain lueteltu yli sata lehteä. Lopullinen valinta koskee tässä yhteydessä 26 kansainvälistä lehteä, joista on ollut pitkään omalla alallaan siteera- tuimpien lehtien joukossa.

3.3 Kahdenkymmenenkuuden hallintotieteellisen lehden luettelo

Seuraavat lehdet ovat saavuttaneet korkeatasoisen lehden maineen hallintotieteen alan tiedeyhteisössä. Useimmat niistä ovat saaneet myös korkeimman (3) tai johtavan (2) taso-luokituksen kansallisessa Julkaisuforumiluokituksessa (JUFO)

Osa seuraavan luettelon kansainvälisistä julkaisuista kuuluu yleishallintotieteen ytimeen, osa julkisen hallinnon ja johtamisen teemoihin ja osa erityisteemoihin. Tarkemmat kuvaukset on saatavissa julkaisujen kotisivuilta.

Valtaosa lehdistä on angloamerikkalaisia ja ne ilmestyvät yleensä neljä kertaa vuodessa. Listauksessa on ilmoitettu lehden nimi ja virallinen lyhenne sekä pelkistetty kuvaus lehden profiilista.

Tärkeimmät kansainväliset lehdet ja niiden toimialat:

- Public Administration Review (PAR); julkinen sektori, hallinto ja johtaminen; laaja-alainen hallintotieteellinen keskustelu.
- Journal of Public Administration Research and Theory; hallinto, johtaminen ja policy-tutkimus ja niiden yhteydet.
- Administration & Society (AAS); julkinen hallinto ja palveluorganisaatiot (human service).
- American Review of Public Administration (ARPA); laaja kirjo julkisen hallinnon kysymyksiä.
- Journal of European Public Policy (JEPP); hallinnon ja politiikan teemat.
- Administrative Theory & Practice (ATP); kriittiset, normatiiviset ja teoreettiset julkisen hallinnon tarkastelut.
- Public Administration Quarterly (PAQ); laaja-alainen eri hallinnon alat käsittävä julkaisu.
- International Review of Administrative Sciences (IRAS); julkinen johtaminen ja julkinen hallinto kansainvälisestä ja vertailevasta näkökulmasta; dialogi teorian ja käytännön välillä.
- International Journal of Public Administration (IJPA); julkinen hallinto ja johtaminen; globaali orientaatio.

- International Journal of Public Leadership (IJPL); julkista johtamista ja johtajuutta koskevat aiheet.
- Administrative Science Quarterly (ASQ); laaja-alainen, tieteidenvälinen organisaatiotutkimuksen teoriaa ja käytäntöä käsittelevä lehti.
- Public Administration. An international quarterly covering public administration throughout the world (PA); julkisen politiikan, hallinnon ja johtamisen vertailut.
- Governance: An International Journal of Policy, Administration, and Institutions; sekä vertailevia ja kansainvälisiä että teoreettisia ja käytännöllisiä näkökulmia valtion organisoitumiseen, politiikkaan ja hallintoon.
- Journal of Public Management & Social Policy (JPMSP); hallinnontutkimus ja politiikan tutkimus ja näihin liittyvät tutkimusalueet.
- International Journal of Public Sector Management (IJPSM); julkisen johtamisen tehokkuus ja vaikuttavuus.
- International Public Management Journal (IPMJ); organisaatiotutkimuksen empiria ja teoria; julkisen hallinnon teorian yhteydet organisaatiotutkimukseen.
- International Journal of Public Sector Performance Management (IJPSPM); tulosjohtaminen (performance management) julkisen sektorin johtamisteknologiat.
- Public Management Review (PMR); julkinen johtaminen, tieteidenvälisyys, palvelujohtaminen, johtamisteoria.
- Review of Public Personnel Administration (ROPPA); julkisen sektorin henkilöstöjohtaminen (Human Resource Management).
- Public Personnel Management (PPM); henkilöstöressurssien johtaminen.
- Philosophy & Public Affairs; filosofisia, ml. etiikkaan liittyviä, näkökulmia oikeudellisiin, sosiaalisiin ja poliittisiin ongelmiin.
- Public Integrity (PI); Yhdysvallat; julkisen toiminnan ja hallinnon etiikka.
- Journal of Public Administration and Governance (JPAG); organisaatio-, hallinto- ja politiikkatieteiden kysymykset.
- Public Administration and Development (PAD); julkisen hallinnon ja johtamisen käytännöt kehittyvissä maissa.

- Canadian Public Administration (Administration Publique du Canada); pääosin Kanadan hallintoa käsitteleviä teemoja.
- Australian Journal of Public Administration (AJPA); hallinto, johtaminen ja policy making kytkeytyen Austraalian hallintoon.

Lehtiluettelot eivät saisi rajoittaa tutkimustyötä vaan paremminkin luoda uusia mahdollisuuksia. Mikään luettelo ei ole täydellinen eikä täysin oikea – ei tässä yhteydessä esitetty. Myös muiden lehtien lukeminen on tutkimusaineistoa kerättäessä tarpeellista ja hyödyllistä, kun pyrkimyksenä on muodostaa riittävän ehjä kuva tutkitusta aiheesta. Myös hallintoa ja johtamista koskevat ongelmat ovat yhä useammin joko tieteiden välisiä tai jopa monitieteisiä. Siksi laaja-alainen lukeneisuus on paikallaan. Monitieteinen tarkastelu onnistuu parhaiten, kun tutkija on hyvin perillä omasta tieteenalastaan ja sen riittävän syvästä ymmärtämisestä.

Tutkimuksen edistymisen kannalta tutkijalle on tärkeää tietää, mitkä lehdet ovat tärkeitä ja lukemisen arvoisia omalla tieteenalalla. Lukemalla tutkija perehtyy syvämmmin oman tieteenalansa keskusteluun ja vahvistaa samalla tutkijan identiteettiään oman alansa edustajana.

Kirjallisuuskatsausta tekeväälle on erityistä hyötyä siitä, että lehtien tavoite ja tarkoitus on suhteellisen yhtenäinen. Parhaimmillaan teoreettinen näkökulma, käsitteistö ja metodologia ovat samansuuntaisia ja vertailukelpoisia.

Lehdet tarjoavat parhaassa tapauksessa vuosikymmenien mittaisen laajan arkiston edellisten vuosien numeroista, jolloin pitkän aikavälin systemaattinen tarkastelu tulee mahdolliseksi.

4 LOPUKSI

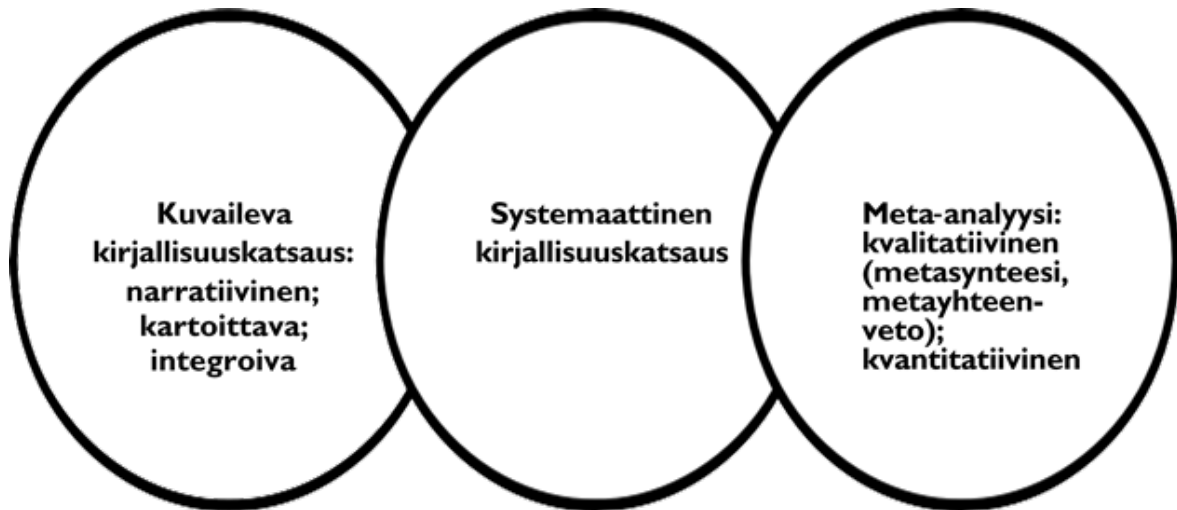
Raportissa on tarkasteltu kirjallisuuskatsausta metodina ja tutkimustekniikkana. Millaisiin johtopäätöksiin tai tulkintoihin on aihetta? Tehtävänä on ollut ymmärtää kirjallisuuskatsauksen luonnetta ja vaihtoehtoisia toteuttamistapoja tieteellisen tiedon käsittelyssä. Samalla on esitetty eräänlaisia peukalosääntöjä siitä, miten katsaus toteutetaan.

On selvää, että metodin onnistunut käyttö edellyttää perehtymistä keskeiseen kirjallisuuteen. Aiheesta ovat kirjoittaneet monet tutkijat viimeisen kolmen vuosikymmenen aikana, kuten Cooper (1998), Hart (1998), Fink (2005), Kallio (2006), Johansson ja muut (2007), Torraco, 2016; Gurevitch ja muut (2018); Xiao & Watson (2019); van Dinter ja muut (2021).

Tutkimuskirjallisuuteen perustuva kirjallisuuskatsaus on systemaattinen, täsmällinen ja toistettavissa oleva menetelmä, jolla tunnistetaan, arvioidaan ja tiivistetään tutkijoiden ja käytännön asiantuntijoiden valmiina oleva ja julkaistu tutkimusaineisto. Katsaus perustuu alkuperäisestä korkealaatuisesta tutkimustyöstä tehtyihin johtopäätöksiin.

Kirjallisuuskatsauksen perusideana on tehdä 'tutkimusta tutkimuksesta'. Kun tutkimustietoa kootaan ja käsitellään, toimenpiteet muodostavat perustan uusille tutkimustuloksille. Kirjallisuuskatsaus kuuluu kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen metodien yhdistelmään (ns. mixed method). Kun kirjallisuuskatsauksessa siirrytään kuvailevasta katsauksesta tilastomatemattiseen meta-analyysiin, siirrytään samalla tiukempiin metodisiin ehtoihin ja kuvailevasta laadullisesta otteesta määrälliseen selittävään otteeseen.

Tässä työssä huomio on kiinnitetty kirjallisuuskatsauksen perustyyppien määrittelyyn, metodin rajaukseen sekä kansainvälisten lehtien käyttöön kirjallisuuskatsauksen lähdeaineistona. Vaikka kirjallisuuskatsausten jaottelut ja tyypittelyt on tutkimuksissa viety entistä pidemmälle, tässä esityksessä jaottelu on pidetty yksinkertaisena ja selkeänä. Kirjallisuuskatsauksen tyypit ryhmitellään kuviossa 4.

Kuvio 4. Kirjallisuuskatsauksen tyypit ryhmiteltynä.

Nämä perustyyppit ja alatyypit on kuvattu tarkemmin raportin toisessa pääosuudessa. Kirjallisuuskatsauksen tyypeillä on keskenään sekä eroavuuksia että yhtäläisyyksiä. Työn alussa esitetty muistilista tiivistää joitakin keskeisiä kysymyksiä, joihin katsauksen tekijän on pyrittävä vastaamaan. Raportin toisen pääosuuden analyysin perusteella kirjallisuuskatsauksen perustyyppijä erottaa toisistaan

- *ensinnäkin* se, että katsauksen kysymyksenasettelussa kuvataan tutkimusongelmia joko laaja-alaisesti tai rajautumalla tarkkoihin valittuihin hypoteeseihin,
- *toiseksi* se, tiedon hankinnan ja seulonnan menet, säännöt ja rajoitteet vaihtelevat jonkin verran siirryttäessä katsauksesta toiseen,
- *kolmanneksi* se, että perusorientaatioksi valikoituu tietoisesti joko kvalitatiivinen tai kvantitatiivinen tutkimus, ja
- *neljänneksi* se, että perustyypeissä ja alatyypeissä on keskinäisiä eroja toisaalta sen suhteen, pyritäänkö yhteenvetoihin, synteeseihin vai pitkälle meneviin tulkintoihin ja toisaalta sen suhteen, onko tavoitteena näyttöperusteinen tulos vai uuden teorian luominen.

Tutkijalla on mahdollisuus valita itselleen sopiva lähestymistapa, perehtyä katsaustyyppiin ja sen yleisiin metodologisiin vaatimuksiin. Edellä on tarkennettu sitä, mitä katsauksen tekeminen vaatii ja millaisia tuloksia siltä voi odottaa. Kirjallisuuskatsaus tarjoaa tutkijoille erinomaisia aineksia perehtyä laaja-alaisesti ja systemaattisesti oman alansa tieteelliseen tutkimukseen.

Kirjallisuuskatsaus on luonteeltaan tutkimuksellinen katsaus tai tutkimuskirjallisuuden meta-analyysi, mikäli halutaan korostaa tilastollis-empiirisiä otteita. Kun tutkimus

toteutetaan itsenäisenä kirjallisuuskatsauksena, työvaiheet ja menetelmälliset vaatimukset täsmentyvät ja tehtävä on usein työläs laajan ja kattavan aineiston keräyksen takia. Katsauksen ambitiotaso on korkea ja aineiston valintakriteerit on selvästi eksplikoitu. Myös katsauksen puutteet ovat kriittisen tarkastelun kohteena.

Kirjallisuuskatsausta koskevassa tutkimuksessa on kiinnitetty huomiota tiedon kasvuun ja kompleksisuuteen. Tämän kaltainen kehitys haastaa tiedon käsittelyn kapasiteetin, ja lisää tarvetta siirtyä manuaalista koneelliseen käsittelyyn. Antons ja muut (2023) kuvaavat artikkelissaan kirjallisuuskatsauksen menetelmän, joka hyödyntää laskennallista koneoppimista suurten aineistojen kohdalla. Uusi menetelmä mahdollistaa monipuolisen aineiston kokoamisen ja lisää tällä tavoin myös kirjallisuuskatsauksen vaikuttavuutta.

Tiedon määrän merkittävästä kasvusta kertoo ajatusleikki, joka on liitettävissä mihin tahansa tieteenalaan. Luvussa 3.3 olevan listan lehdissä julkaistaan vuosittain yhteensä reilusti yli 100 numeroa. Jos yhden numeron artikkelien määräksi arvioidaan esimerkiksi 5, muodostuu kaikissa lehdissä yhden vuoden aikana julkaistujen artikkelien määräksi yli 600. Kirjallisuuskatsauksessa, jossa tutkimustuloksia etsitään vaikkapa viiden vuoden ajalta, nousee näin laskien läpikäytävien artikkelin määräksi 3000-4000. On oletettavissa, että tästä ja jopa suppeammasta artikkelimassasta on jo löydettävissä eri teemoja systemaattisesti kokoavia yhteenvetoja. Aineiston haun laajuus on perusteltua suunnitella sen mukaan, onko kyseessä seminaarityö, tutkielma, väitöskirja tai muu tieteellinen monografia.

Onko kirjallisuuskatsauksella merkitystä käytännön tilanteissa? Mielestäni on. Näyttöön perustuva päätöksenteko ja parhaiden käytäntöjen etsiminen sekä omaksuminen merkitsevät sitä, että mm. käytännön päätöksenteko tarvitsee tieteellisen tutkimuksen tukea.

Monilla aloilla asiantuntijat käyttävät suhteellisen säännöllisesti uusinta tieteellistä tietoa, jota kootaan alan tutkimuksista. Pisimmällä ollaan lääketieteen yhteenliittymissä, jotka kokoavat, ylläpitävät ja levittävät systemaattisia kirjallisuuskatsauksia, ja joissa käytetään ja hyödynnetään suuria tietomassoja ('big data').

Kun tietoa jatkuvasti päivitetään, käytännön työtä tekevät saavat viimeisimmät tulokset käyttöönsä. Tästä syystä usein käytettävissä oleva tieteellinen tieto pitäisi saada päätöksentekijän ja asiantuntijan käyttöön pyydettyä ja tarvittaessa. Tähän liittyvät avoimen tieteen ('open science') vaatimukset. Avoimet toimintamallit takaavat, että tieteelliset tulokset ovat kaikkien saatavissa ja hyödynnettävissä.

Alueet, joissa pitkällä aikavälillä löytyy vertailukelpoista ja luotettavaa tieteellistä tietoa suurista yhteiskunnallisista ongelmista, hyödyttävät politiikkaa, hallintoa ja talouselämää. Jotta yliopistoissa ja muissa tutkimusyksiköissä tehdyt kirjallisuuskatsaukset välittyvät päätöksentekijöiden ja asiantuntijoiden käyttöön, näiden tahojen on 'tilattava'

tutkimustuloksia. Näin toimitaan ainakin lääketieteen, hoitotieteen, psykologian, kasvatustieteen, tekniikan ja johtamistutkimuksen aloilla. Miksei siis yhä enemmän myös hallintotieteissä?

Lähteet

- Alasuutari, P. (2001). *Laadullinen tutkimus*. Vastapaino.
- Antons, D., Breidbach, C. F., Joshi, A. M., & Salge, T. O. (2023). Computational Literature Reviews: Method, Algorithms, and Roadmap. *Organizational Research Methods*, 26(1), 107-138. <https://doi.org/10.1177/1094428121991230>
- Arksey, H. & O'Malley, L. (2005). Scoping studies: towards a methodological framework. *International Social Research Methodology*, 8(1), 19-32. <https://doi.org/10.1080/1364557032000119616>
- Bahoo, S., Alon, I. & Patrineri, A. (2020). Corruption in international business: a review and research agenda. *International Business Review*, 29(4), 1-24. <https://doi.org/10.1016/j.ibusrev.2019.101660>
- Baltes, M., Herber, O. R., Meyer, G., & Stephan, A (2023). Fear of falling from the perspective of affected persons – A systematic review and quality meta-summary using Sandelowski and Barroso's method. *International Journal of Older People Nursing*, 18(1). <https://doi.org/10.1111/opn.12520>
- Baluch, A. M., & Ridder, H.-G. (2020). Mapping the research landscape of Strategic Human Resource Management in nonprofit organizations: A systematic review and avenue for future research. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 50(3), 598-625. <https://doi.org/10.1177/0899764020939653>
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1997). Writing Narrative Literature Reviews. *Review of General Psychology*, 1(3), 311–320. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.1.3.311>
- Bearfield, D. A. & Eller, W. S. (2008). Writing a Literature Review: The Art of Scientific Literature. Teoksessa K. Yang & G. J. Miller (toim.), *Handbook of Research Methods in Public Administration*, 61–72. CRC Press.
- Birmingham, P. (2000). Reviewing the Literature. Teoksessa D. Wilkinson (toim.), *Researcher's Toolkit: The Complete Guide to Practitioner Research*, 25–40. Routledge.
- Bonaccio, S. & Dalal, R. S. (2006). Advice Taking and Decisions-Making: An Integrative Literature Review, and Implications for the Organizational Sciences. *Organizational Behaviour and Human Decisions Processes*, 101(2), 127–151. <https://doi.org/10.1016/j.obhdp.2006.07.001>
- Bowen, C.-C. (2008). Meta-Analysis. Teoksessa K. Yang & G. J. Miller (toim.), *Handbook of Research Methods in Public Administration*, 705–720. CRC Press.
- Brent, E. E. (1986). The Computer-Assisted Literature Review. *Social Science Computer Review*, 2(3), 137–151. <https://doi.org/10.1177/089443938600200303>
- Bruce, C. S. (1994). Research Students' Early Experiences of the Dissertation Literature Review. *Studies in Higher Education*, 19(2), 217–229. <https://doi.org/10.1080/03075079412331382057>

- Callahan, J. (2014). Writing literature reviews. A reprise and update. *Human Resource Development Review*, 15 (4), 404-428. <https://doi.org/10.1177/1534484314536705>
- Cooper, H. (1998). *Synthesizing Research: a Guide for Literature Reviews*. Sage Publications, Inc.
- Cronin, P., Ryan, F. & Coughlan, M. (2008). Undertaking a Literature Review: A Step-by-Step Approach. *British Journal of Nursing*, 17(1), 38–43. <https://doi.org/10.12968/bjon.2008.17.1.28059>
- van Dinter, R., Tekinerdogan, B. & Catal, C. (2021). Automation of systematic literature reviews: A systematic literature review. *Information and Software Technology*, 136. <https://doi.org/10.1016/j.infsof.2021.106589>
- Dixon-Woods, M., Booth, A., & Sutton, A. J. (2007). Synthesizing qualitative research: a review of published reports. *Qualitative Research*, 7(3), 375–422. <https://doi.org/10.1177/1468794107078517>
- Elsbach, K. & van Knippenberg, D. (2020). Creating High-Impact Literature Reviews: An Argument for ‘Integrative Reviews’. *Journal of Management Studies*, 57(6), 1277-1289. <https://doi.org/10.1111/joms.12581>
- Evans, D. (2008). Overview of Methods. Teoksessa C. Webb & B. Ross (toim.), *Reviewing Research Evidence for Nursing Practice: Systematic Reviews*, 137–148. Blackwell Publishing.
- Ferrari, R. (2015). Writing narrative style literature reviews. *Medical Writing*, 24(4), 230-235. <https://doi.org/10.1179/2047480615Z.000000000329>
- Fink, A. (2005). *Conducting Research Literature Reviews: From the Internet to Paper*. Sage Publications, Inc.
- Fink, A. (2019). *Conducting Research Literature Reviews: From the Internet to Paper*. 5. edition. Sage Publications, Inc.
- Freeman, M. (1984). History, Narrative, and Life-span Developmental Knowledge. *Human Development*, 27, 1–19. <https://www.jstor.org/stable/26765077>
- Gabrielian, V., Yang, K. & Spice, S. (2008). Qualitative Research Methods. Teoksessa K. Yang & G. J. Miller (toim.), *Handbook of Research Methods in Public Administration*, 141–168. CRC Press.
- Green, B. N., Johnson, C. D & Adams, A. (2006). Writing Narrative Literature Reviews for Peer Reviewed Journals: Secrets of the Trade. *Journal of Chiropractic Medicine*, 5(3), 101–117. [https://doi.org/10.1016%2FS0899-3467\(07\)60142-6](https://doi.org/10.1016%2FS0899-3467(07)60142-6)
- Gurevitch, J., Koricheva, J., Nakagawa, S., & Stewart, G. (2018). Meta-analysis and the science of research synthesis. *Nature*, 555(7695), 175–182. <https://doi.org/10.1038/nature25753>
- Haaparanta, L. & Niiniluoto, I. (1986). *Johdatus tieteelliseen ajatteluun*. Helsingin yliopisto.

Hansen, C., Steinmetz, H. & Block, J. (2021). How to conduct a meta-analysis in eight steps: a practical Guide. *Management Review Quarterly*, 72, 1-19. <https://doi.org/10.1007/s11301-021-00247-4>

Hart, C. (1998). *Doing a Literature Review: Releasing the Social Science Research Imagination*. Sage Publications, Inc.

Johansson, K. (2007). Kirjallisuuskatsaukset: huomio systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen. Teoksessa K. Johansson, A. Axelin, M. Stolt & R.-L. Ääri (toim.), *Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen*, 3–9. Turun yliopisto.

Johansson, K., Axelin, A. Stolt, M. & Ääri, R.-L. (2007) (toim.) *Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen*. Turun yliopisto.

Jones, K. (2004). Mission Drift in Qualitative Research, or Moving Toward a Systematic Review of Qualitative Studies, Moving Back to More Systematic Narrative Review. *The Qualitative Report*, 9(1), 95–112.

Kallio, T. J. (2006). Laadullinen review-tutkimus metodina ja yhteiskunnallinen lähestymistapa. *Hallinnon tutkimus*, 25(2), 18–28. <https://journal.fi/hallinnontutkimus/article/view/99500>

Linnenluecke, M., Marrone, M. & Singh, A. (2020). Conducting systematic literature reviews and bibliometric analysis. *Australian Journal of Management*, 45(2), 175-194. <https://doi.org/10.1177/0312896219877678>

Lowe, K. B., Kroeck, K. G. & Sivasubramaniam, N. (1996). Effectiveness Correlates of Transformational and Transactional Leadership: A Meta-Analytic Review of the MLQ Literature. *Leadership Quarterly*, 7(3), 385–425. [https://doi.org/10.1016/S1048-9843\(96\)90027-2](https://doi.org/10.1016/S1048-9843(96)90027-2)

Metsämuuronen, J. (2005). Näyttöön perustuva päätöksenteko ja systemoitu kirjallisuuskatsaus. *Psykologia*, 40: 5–6, 578–581.

Metsämuuronen, J. (2009). *Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä*. International Methelp.

Munn, Z., Peters, M., Stern, C., Tufanaru, C., McArthur, A. & Aromataris, E. (2018). Systematic review or scoping review? Guidance for authors when choosing between a systematic or scoping review approach. *BMC Medical Research Methodology*, 18(143). <https://doi.org/10.1186/s12874-018-0611-x>

Noah jr., P. D. (2017). A systematic approach to the qualitative meta-synthesis. *Issues in Information Systems*, 18(2), 196-205. https://doi.org/10.48009/2_iis_2017_196-205

Niiniluoto, I. (1997). *Johdatus tieteenfilosofiaan: Käsitteen ja teorianmuodostus*. Otava.

Noblit, G. W. & Hare, R. D. (1988). *Meta-Ethnography: Synthesizing Qualitative Studies*. Qualitative Research Methods Series 11. A Sage University Paper.

Okoli, C. (2015). A Guide to Conducting a Standalone Systematic Literature Review. *Communications of the Association for Information Systems*, 37. <https://doi.org/10.17705/1CAIS.03743>

Onwuegbuzie, A. & Frels, R. (2016). *7 steps to a comprehensive literature review. A multimodal & cultural approach*. Sage Publ.

Paul, J. & Criado, A. R. (2020). The art of writing literature review: what do we know and what do we need to know? *International Business Review*, 29(4).
<https://doi.org/10.1016/j.ibusrev.2020.101717>

Pautasso, M. (2019). The structure and conduct of narrative literature review. Teoksessa M. Shoja, A. Arynchyna, M. Loukas, A. D'Antoni, S. Buerger, M. Karl & R. Tubbs (toim.), *A guide to the scientific career: virtues, communication, research and academic writing*. Wiley Online Library. John Wiley & Sons.
<https://doi.org/10.1002/9781118907283.ch31>

Perry, J. L. & Kraemer, K. L. (1986). Research Methodology in the Public Administration Review, 1975–1984. *Public Administration Review*, 46(3), 215–226.

Peters, M., Marnie, C., Tricco, A., Pollock, D., Munn, Z., Alexander, L., Mcinerney, P., Godfrey, C. & Khalil, H. (2020). Updated methodological guidance for the conduct of scoping reviews. *JBIM Evidence Synthesis*, 18(10), 2119–2126. <https://doi.org/10.11124/jbies-20-00167>

Petticrew, M. (2001). Systematic Reviews from Astronomy to Zoology: Myths and Misconceptions. *British Medical Journal*, 322(7278), 98–101.
<https://doi.org/10.1136%2Fbmj.322.7278.98>

Pham, M. T., Radic, A., Graig, J., Sergeant, J., Papadopoulos, A. & McEwen, S. (2014). A scoping review of scoping reviews: advancing the approach and enhancing the consistency. *Research Synthesis Methods*, 5(4), 371–385. <https://doi.org/10.1002/jrsm.1123>

Raadschelders, J. C. N. & Kwang-Hoon Lee (2011). Trends in the Study of Public Administration: Empirical and Qualitative Observations from Public Administration Review, 2000–2009. *Public Administration Review*, 70(1), 19–33. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2010.02303.x>

Ritz, A., Brewer, G.A. & Neumann, O. (2016). Public Service Motivation: A Systematic Literature Review and Outlook. *Public Administration Review*, 76 (3), 414–426.
<https://doi.org/10.1111/puar.12505>

Salminen, A. (2011): Mitä on hallintotiede - tieteenalan identiteetin rakentaminen. Teoksessa T. Virtanen, P. Ahonen, A. Syväjärvi, P. Vartiainen, J. Vartola & J. Vuori (toim.), *Suomalainen hallinnontutkimus. Mistä Mitä Minne?* Tampere University Press, 305–323.
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-8694-4>

Sandelowski, M., Barroso, J. & Voils, C. I. (2007). Using Qualitative Metasummary to Synthesize Qualitative Descriptive Findings. *Research in Nursing & Health*, 30(1), 99–111.
<https://doi.org/10.1002%2Fnur.20176>

Snyder, H. (2019). Literature review as a research methodology. An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 104, 333–339.
<https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.07.039>

- Spicer, M. (2004). Public Administration, the History of Ideas, and the Reinventing Government Movement. *Public Administration Review*, 64(3), 353–362. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2004.00379.x>
- Torraco, R. J. (2005). Writing Integrative Literature Reviews: Guidelines and Examples. *Human Resource Development Review*, 4(3), 356–367. <https://doi.org/10.1177/1534484305278283>
- Torraco, R. J. (2016). Writing Integrative Literature Reviews: Using the Past and Present to Explore the Future. *Human Resource Development Review*, 15(4), 404–428. <https://doi.org/10.1177/1534484316671606>
- Trottier, T., Van Wart, M. & Wang, X. (2008). Examining the Nature and Significance of Leadership in Government Organizations. *Public Administration Review*, 68(2), 319–333. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2007.00865.x>
- Twizeyimana, J. D. & Andersson, A. (2019). The public value of E-government: a literature review. *Government Information Quarterly*, 36(2), 167–178. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2019.01.001>
- Virtanen, H. & Salanterä, S. (2007). Laadullinen metayhteenveto: systemaattinen kirjallisuuskatsaus laadullisista tutkimuksista. Teoksessa K. Johansson, A. Axelin, M. Stolt & R.-L. Ääri (toim.), *Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen*, 71–83. Turun yliopisto.
- Walsh, D. & Downe, S. (2005). Meta-Synthesis Method for Qualitative Research: A Literature Review. *Journal of Advanced Nursing*, 50(2), 204–211. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2005.03380.x>
- Whittemore, R. (2008). Rigour in Integrative Reviews. Teoksessa C. Webb & B. (toim.), *Ross Reviewing Research Evidence for Nursing Practice: Systematic Reviews*, 149–156. Blackwell Publishing.
- Wang, H., Xiong, W., Wu, G. & Zhu, D. (2018). Public-private partnership in Public Administration discipline: a literature review. *Public Management Review*, 20(2), 293–316. <https://doi.org/10.1080/14719037.2017.1313445>
- Xiao, Y. & Watson, M. (2019). Guidance on Conducting a Systematic Literature Review. *Journal of Planning Education and Research*, 39(1), 93–112. <https://doi.org/10.1177/0739456X17723971>
- Xiong, W., Chen, B., Wang, H. & Zhu, D. (2019). Governing public-private partnerships: A systematic review of case study literature. *Australian Journal of Public Administration*, vol 78, issue 1, 95–112. <https://doi.org/10.1111/1467-8500.12343>
- Zimmer, L. (2006). Qualitative Meta-Synthesis: A Question of Dialoguing with Texts. *Journal of Advanced Nursing*, 53(3), 311–318. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2006.03721.x>